

УДК 330.341.1

КП

№ держреєстрації 0106U008510

Інв. №

Міністерство освіти і науки України

Сумський державний університет

(Сум ДУ)

40007, м. Суми, вул. Римського-Корсакова, 2;

тел. (0542) 33 53 83; факс 33 40 58

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор з наукової роботи, д.ф.-м.н.

А.М. Чорноус

2008.12.23

ЗВІТ

ПРО НАУКОВО-ДОСЛІДНУ РОБОТУ

Фінансовий механізм кредитно-інвестиційного забезпечення сталого

еколого-економічного розвитку

(проміжний)

Етап 3

ОБГРУНТУВАННЯ І РОЗРОБКА ФІНАНСОВОГО МЕХАНІЗМУ КРЕДИТНО-ІНВЕСТИЦІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СТАЛОГО ЕКОЛОГО-ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ ЕКОНОМІКИ

Начальник НДС

канд. техн. наук, доцент

В.А. Осіпов

Керівник НДР

зав. кафедри фінансів

канд. екон. наук., проф.

В.М. Борнос

2008

Рукопис закінчено 16 грудня 2008 р.

Результати цієї роботи розглянуто науковою радою СумДУ,
протокол № від

СПИСОК АВТОРІВ

Керівник НДР, вед. наук. співроб., канд. екон. наук, професор	В.М.Боронос
Відповідальний виконавець, молодший наук. співроб., асистент	А.П.Іваненко
Вед. наук. співроб., док. екон. наук., професор	П.В.Тархов
Вед. наук. співроб., док. екон. наук, доцент	І.В.Басанцов
Докторант, канд. екон. наук, доцент	В.Г.Боронос
Докторант, канд. екон. наук, доцент	С.М.Фролов
Старший наук. співроб., канд. екон. наук, доцент	О.В.Зайцев
Старший наук. співроб., канд. екон. наук, доцент	О.О.Захаркін
Старший наук. співроб., канд. екон. наук, доцент	Т.О.Ілляшенко
Старший наук. співроб., канд. екон. наук, доцент	Т.О.Кірсанова
Старший наук. співроб., канд. екон. наук, доцент	І.М.Кобушко
Старший наук. співроб., канд. екон. наук, доцент	Е.Г.Козін
Старший наук. співроб., канд. екон. наук, доцент	О.І.Мельник
Старший наук. співроб., канд. екон. наук, доцент	В.М.Олійник
Старший наук. співроб., канд. екон. наук, доцент	І.Й.Плікус
Старший наук. співроб., канд. екон. наук, доцент	П.М.Рубанов
Старший наук. співроб., канд. екон. наук, доцент	І.Д.Скляр
Старший наук. співроб., канд. екон. наук, старший викладач	К.В.Савченко
Молодший наук. співроб., старший викладач	Т.В.Касьяненко
Молодший наук. співроб., асистент	Н.А.Антонюк
Молодший наук. співроб., асистент	Н.В.Котенко
Молодший наук. співроб., асистент	М.В.Костель
Молодший наук. співроб., асистент	В.І.Лисиця
Молодший наук. співроб., асистент	Д.Г.Михайленко
Молодший наук. співроб., асистент	С.В.Похилько
Молодший наук. співроб., асистент	А.В.Салтикова
Молодший наук. співроб., асистент	Т.В.Шопенська
Молодший наук. співроб., аспірант	М.Ю.Абрамчук
Молодший наук. співроб., аспірант	Р.П.Пустовіт
Молодший наук. співроб., аспірант	Т.І.Шевченко

РЕФЕРАТ

Звіт про НДР: 51 с., 2 табл., 79 джерел.

Об'єкт дослідження: фінансово-кредитні аспекти еколого-економічних відносин, що виникають при реалізації концепції екологічно сталого розвитку економіки засобами НТП.

Мета роботи: поглибити теоретичні і методичні положення в області фінансового забезпечення екологічно-сталого інноваційного економічного розвитку.

Методи дослідження: системно-еволюційний підхід, діалектичний метод та метод логічного узагальнення, метод порівняльного міжнародного аналізу і синтезу.

Результатом роботи є: розробка теоретичних підходів до вдосконалення фінансово-кредитної політики і механізму забезпечення екологічно сталого економічного розвитку.

Новизна результатів роботи: обґрунтовано основні підходи по вдосконаленню фінансово-кредитної політики і механізму забезпечення і активізації в Україні екологічно-сталого розвитку економіки.

Основні показники: екологічно- і комплексно-сталого розвитку та його резервів, інноваційності та екологічної і комплексної ефективності та сталості розвитку бізнес-сфери і економіки та їх фінансування (фінансового забезпечення-підтримки), ефективності держадміністрування бізнес-сфери і економіки.

Взаємозв'язок з іншими роботами: окремі результати доповідалися на науково-практичних конференціях, публікувалися у наукових виданнях, є складовими кандидатських дисертацій.

Рекомендації по використанню результатів роботи: впровадження у вітчизняну практику дієвого фінансового механізму кредитно-інвестиційного забезпечення ефективного та сталого еколого-економічного і соціально-економічного розвитку України, розробленого у роботі.

Галузь застосування: для управління екологічно сталим розвитком економіки України на загальнодержавному та регіональному рівнях.

Економічна ефективність: забезпечення комплексно-ефективнішого і -сталішого розвитку економіки, зменшення її екологічних збитків.

Значущість роботи і висновки: створює науково-теоретично базу для прийняття ефективно-дієвих народногосподарських та нормативно-законодавчих рішень в сфері управління інноваційним, екологічним, соціально-економічним розвитком економіки.

Прогнозні припущення про розвиток об'єкту дослідження: подальше зростання складності еколого-економічних відносин та механізмів регулювання процесів природокористування, зумовлені подальшим зростанням навантаження на довкілля.

ЕКОЛОГІЧНО І КОМПЛЕКСНО СТАЛИЙ РОЗВИТОК ТА ЙОГО РЕЗЕРВИ, ІННОВАЦІЙНІСТЬ РОЗВИТКУ, ІННОВАЦІЙНО-АКТИВНИЙ І -ОРІЄНТОВАНИЙ НЕВЕЛИКИЙ БІЗНЕС І ЙОГО ФІНАНСОВА ПІДТРИМКА, ДЕРЖМЕНЕДЖМЕНТ, ФІНАНСОВИЙ КРЕДИТНО-ІНВЕСТИЦІЙНИЙ МЕХАНІЗМ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СТАЛОГО РОЗВИТКУ

ЗМІСТ

Перелік умовних скорочень, що використані у роботі	5
Вступ	6
1 Інноваційно-активний виробничий та науково-виробничий невеликий бізнес як усебічний покращувач-стабілізатор розвитку та основний резерв активізації в Україні комплексно-стійкого розвитку-зростання	8
2 Основні чинники гальмування в Україні бізнес-розвитку (особливо – невеликого) та комплексно-стійкого розвитку-зростання	20
3 Фінансовий механізм кредитно-інвестиційного забезпечення сталого еколого-економічного розвитку економіки України	40
Висновки	45
Перелік посилань	48
Додаток А Соціологічні оцінки населенням України (респондентами соцопитувань) стану різних сфер буття країни	51

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ СКОРОЧЕНЬ, ЩО ВИКОРИСТАНІ У РОБОТІ

Умовне скорочення	Пояснення умовного скорочення
ВНБ	– великий та найбільший бізнес
МСТ	– малий та середній бізнес
(Н)ВІА-МСБ	– інноваційно-активний виробничий та науково-виробничий малий та середній бізнес
НГ	– народне господарство
ПРК	– провідні розвинуті країни (G5, G7, ЄС-15, ОЕСР, тощо)
ФПГ	– фінансово-промислова(і) група(и)

ВСТУП

Основною проблемою сучасності є перманентне ускладнення умов розвитку (енерго-сировинно-ресурсних, екологічних і природно-кліматичних, продовольчих тощо), спричинене надто недосконалою і деструктивною антропогенною діяльністю, що робить все більш актуальним досягнення кожною країною стану "сталого (точніше – комплексно-сталого) розвитку-зростання", під яким розуміється: все більш інноваційний екологічно-стійкий соціально-економічно-сприятливий загальноекономічний розвиток достатнього рівня і темпів, при якому суспільство достатньо-повно задовольняє потреби сьогодення, не жертвуючи при цьому можливістю майбутніх поколінь також задовольняти свої потреби (з використанням [1]). Занадто тривалий незадовільний стан соціально-економічної, екологічної, демографічно-міграційної сфер – скоріше відсутність в Україні ознак "комплексно-сталого розвитку-зростання" – закономірний результат тривалого вкрай незадовільного розвитку і стану її виробничо-інноваційної сфери та НТПі загалом. Це значно (якщо не вирішально) і багато у чому зумовлено таким же (тривалим незадовільним) розвитком в Україні невеликого – малого та середнього бізнесу (МСБ), насамперед – інноваційно-активного виробничого та науково-виробничого ((Н)ВІА-МСБ), що є наслідком перманентно-тривалої скоріше відсутності в Україні належно-якісних умов бізнес-розвитку – сприятливого бізнес-інвестиційного клімату в розрізі і загальних умов ведення бізнесу (особливо – невеликого), і спеціальних (саме для МСБ) таких умов, зокрема: а) із загальних умов – надмірна держадміністративна зарегульованість бізнес-сфери загалом, скоріше погана доступність кредитів через їх зависоку вартість та зумовлений цим гострий дефіцит у МСБ (особливо – у (Н)ВІА-МСБ) достатньо сприятливих (за вартістю і строками, особливо – інвестиційних) для активно-ефективного розвитку залучених фінресурсів; б) із спеціальних (для МСБ) умов – відсутність реальних і дієвих механізмів фінансово-кредитної (передусім – державної) підтримки МСБ. Причому, висока чутливість українського МСБ (особливо – (Н)ВІА-МСБ) до несприятливості загальних держрегуляторних умов ведення бізнесу також суттєво пояснюється його фінансовою слабкістю вкупі із поганою доступністю зовнішніх джерел фінансування (кредитів). Все зазначене зумовлює високу актуальність розгортання в Україні достатньо масштабного та дієвого і ефективного механізму державної цільової пільгової фінансово-кредитної підтримки розвитку (Н)ВІА-МСБ як важливого (найбільшого і багато у чому основного) джерела-резерву "інноваційно-базованого комплексно-сталого розвитку-зростання". Розгортання такого Механізму (фактично – "Фінансового механізму кредитно-інвестиційного забезпечення комплексно-сталого (у т.ч. – еколого-економічно- і суто екологічно-стійкого) розвитку економіки України") та забезпечення ним надання за держкошт необхідних обсягів ефективних кредитів активізуватиме розвиток і чисельність та суспільно-корисну роботу (Н)ВІА-МСБ (та МСБ ін. профілів) подвійно – також і за рахунок певною мірою (само)вимушеного (вже хоча б з міркувань ефективнішого використання та кращого повернення наданих держкредитів) активнішого реального покращення державою комплексної якості-ефективності держадміністрування бізнес-сфери і всієї економіки. Мета праці: довести перспективність

(актуальність та реалістичність і ефективність) усього вказаного для України, використавши для цього і відповідні міжнародні порівняння України, з одного боку, а з ін. боку – провідних розвинутих країн (ПРК – G7, ЄС-15 тощо), які найбільше просунулися до стану "сталого розвитку", а також, здійснивши все це з використанням (в координатах) відповідної системи характеристик-показників, що робитиме доведення усього зазначеного вище достатньо-формалізованим, -прозорим і -вичерпним (-повним).

1 ІННОВАЦІЙНО-АКТИВНИЙ ВИРОБНИЧИЙ ТА НАУКОВО-ВИРОБНИЧИЙ НЕВЕЛИКИЙ БІЗНЕС ЯК УСЕБІЧНИЙ ПОКРАЩУВАЧ-СТАБІЛІЗАТОР РОЗВИТКУ ТА ОСНОВНИЙ РЕЗЕРВ АКТИВІЗАЦІЇ В УКРАЇНІ КОМПЛЕКСНО-СТІЙКОГО РОЗВИТКУ-ЗРОСТАННЯ

Основний індикатор та джерело фінансування "сталого розвитку-зростання" у будь-якій країні – "ВВП / особу населення" (тис.\$/особу), величина якого в Україні навіть на 2005-2006рр. дуже мала – 1,6-2,2 (в 1990-х рр. – менше 1,0), середня по ПРК – близько 30, середньосвітовий – близько 5. Це зумовлює відповідні характеристики інвестиційно-інноваційного та виробничого розвитку народних господарств (НГ) – незадовільні в Україні і достатньо-високі, найкращі у світі – у ПРК. Сукупні річні капвкладення розвитку в НГ: у "%ВВП" – Україна – 15-20, ПРК – 15-17; однак, у "тис.\$/особу населення" – Україна – лише 0,25-0,35 (у 1990-х рр. – лише близько 0,1), ПРК – близько 4,5-5,2; критично-мінімальні (для сталого розвитку) – близько 1,0 (тис.\$/особу). "Наукоємність ВВП" (сукупні річні витрати в НГ на НДДКР): у "%ВВП" – Україна – менше 1,0, ПРК – 2-3; у "\$/особу населення" – Україна – менше 15-20; ПРК – 600-900 і більше; критично-мінімальний (для сталого розвитку) рівень – близько 2%ВВП та 90-100 (\$/особу). Все вказане зумовлює відповідні (незадовільні в Україні і найвищі у ПРК) характеристики виробничо-інноваційного та економіко-виробничого розвитку їхніх НГ. Коефіцієнт оновлення активних основних фондів (% вартості / рік): Україна 1993-2006рр. – менше 2-3, ПРК – 10 і більше; а середній по НГ вік цих фондів (років): Україна – близько 20-30, ПРК – близько 10 (на 2007р. за виробничими технологіями економіка України відстає від рівня ПРК на 30-40 років[2]). Частка (%) інноваційної продукції у ВВП: Україна 2000-2006рр. – 5-7, середня по ПРК – близько 50; звідси – рівень (%) завантаженості виробничих потужностей в машинобудуванні та середній по промисловості: Україна – менше 30 та не більше 50-60, ПРК – 80-90 в усіх галузях. Частка (%) фактору НТП в 1% приросту ВВП: Україна 2005-2006рр. – менше 1 (хоча у 1980-х рр. – близько 25[3,с.57]), ПРК – 60-90 довготривало; відповідно – тип економічного розвитку-зростання, 1990-2000-і рр.: Україна – "повністю екстенсивний", ПРК – "акцентовано інтенсивний". Відповідними є характеристики економіко-виробничого розвитку НГ України та ПРК. Домінуючий у сфері матеріального виробництва (індустріальний та аграрний сектори) "тип праці": Україна – ручна та механізована; ПРК – комплексно автоматизовано-механізована та інформатизована (за [4,с.277]). Продуктивність праці, на прикладі "промисловості", 2006р.: у "тис.\$ дод.вартості / особу / рік" – Україна – близько 12, ПРК – до 70-100; у "од.найменувань пром.продукції / особу" – Україна – близько 8-10, ПРК – 40-50. Вага (%) оплати праці у собівартості продукції (2006р.)[5]: Україна – 5-13, ПРК – 35-50; що є закономірним при вкрай відсталих українських виробничих технологіях – частка (%) оплати енергоносіїв у собівартості продукції: Україна – до 50-80, ПРК – близько 10 (за [6]). Всі не позначені вище дані – за [7; 8]. Все вищевказане (як і всі ін. приведені нижче "характеристики розвитку") зумовлене відповідною "інноваційною активністю економіки (бізнесу та держави)" – "частка (%) інноваційно-активних підприємств (бізнесів)" [7; 8]: Україна (промисловість) – падіння з 26-25 (1994-1995рр.) до 10-8 (2005-

2006рр.); ПРК – 55-80; що спрощено-укрупнено спричинене відповідними – бізнес-розвитком (насамперед – чисельність підприємств МСБ, передусім – (Н)ВІА-МСБ) і рівнем конкуренції виробників, рівнем сприятливості (вартість, строк) кредитно-позикових та ін. фінресурсів в країнах, а все це вирішально зумовлене рівнями сприятливості бізнес-інвестиційного клімату (насамперед і особливо – ефективності держінститутів та адміністрування ними бізнесу і економіки) – значно-набагато кращими у ПРК.

Те, що все вищевказане (так само як і всі ін. нижчеприведені "характеристики розвитку") – у ПРК значно-набагато краще, ніж в Україні – багато у чому зумовлене у разі розвинутіше-чисельнішим МСБ (передусім і особливо – (Н)ВІА-МСБ) доводить зокрема такий матеріал. У ПРК промисловий (Н)ВІА-МСБ значно сприяє інноваційному "сталому розвитку": у ПРК середні і передусім малі промислові фірми концентрують особливо великий потенціал НДДКР і відіграють головну роль в НТП – саме в таких фірмах постійно виникають нові напрямки діяльності, які призводять до змін в структурі загальних промислових НДДКР, це та ін. дозволяє саме таким фірмам відігравати все більшу роль в розробках і освоєнні нововведень (за [9,с.49,165]). Так, у США при частці дрібних фірм лише у 5% в сукупних приватних витратах на НДДКР, на ці фірми припадає до 50% науково-технічних винаходів[10,с.149], у ПРК близько 20% науково-технічних новинок, успішно впроваджених на ринку великим бізнесом – запозичені у невеликих фірм[4,с.175]. Також підприємства МСБ мобільніші в управлінні, у переорієнтації на випуск нової продукції, у створенні нових її візців[4,с.174]. З позицій суто-економічного зростання (ΔВВП/особу), яке забезпечує фінресурсами всі необхідні для "сталого розвитку" видатки та з врахуванням сучасних особливостей ринків збуту (доволі дрібна і складна сегментованість, розмаїтий мінливий попит) економіка більше базована на МСБ – оперативніше-адаптивніша, стійкіша, конкурентноздатніша і ефективніша (за [11,с.315,326]), також економіка з розвинутіше-чисельнішим МСБ (передусім – (Н)ВІА-МСБ) повніше використовує усі складові національного економічного потенціалу (насамперед – трудові ресурси) і генерує більший "ВВП/особу". Величина (у % ВВП) "сфери послуг" (яка базована саме на МСБ), а також "ВВП/особу" – більшими є у країнах з вищою продуктивністю праці в "сфері матеріального виробництва", тому (Н)ВІА-МСБ є базовим для МСБ ін. профілів діяльності (надання послуг). Через усе вказане абсолютно логічним є надання у ПРК великої уваги і підтримки активному розвитку взагалі МСБ (особливо – (Н)ВІА-МСБ) і зокрема – у відсталих та периферійних регіонах цих країн (за [4,с.175]).

Незадовільні в Україні і найвищі у ПРК – виробнича науково-технічна активність та інноваційність породжують в цих країнах відповідні ін. складові інноваційності-прогресивності економіки та "сталого розвитку-зростання", зокрема – "кадрову" та "галузево-секторальну".

- "Показники кадрової інноваційності та забезпеченості національної економіки". Чисельність зайнятих НТР спеціалістів (спец-ти НТР / 10 тис. зайнятих) (на 2006-2007рр., за [12; 11, с.302; 13, с.30, 336]): Україна – 50-100 (зменшення з 1990р. у 3 рази); ПРК – більше 200 (збільшення з 1990р. у 2-3 рази, G5 – до 300-500). Частка (%) робітників високої кваліфікації (на 2005-2006рр.) [14]: а) США – 43, ФРН – 56 (середня по G7, ЄС-15 – до 50); б) Україна – менше 10, причому, структура таких робітників неухильно старіє – через низькі зарплати робітничі професії молоді не підходять. Рівень (%) дефіциту кваліфікованих інженерно-

технічних працівників (на 2007-2008рр.) (за [15]): а) ЄС – 10-20 (залежно від країни, Англія – біля 10), "середня" по G7 та ЄС-15 – 10-15.; б) Україна – близько 35, Росія – близько 25. В умовах сучасної високо-інноваційної "економіки знань" самою стійкою і конкурентноздатною є економіка країн, в яких є великою і неухильно-зростаючою частка висококваліфікованих і - продуктивних працівників – спеціалістів НТП (науковці, інженери) та робітників[14]. Щойно зазначене (як і все вище та нижче приведене) доводить – Україна на 2007р. до стійких і конкурентноздатних країн-економік не відноситься, на велику відмінність до ПРК. В Україні все вказане є наслідком здійснюваної усі 1990-2000-і рр. політики "дешевої праці": а) "Если увеличит зарплату в Украине, то это сразу отразится на конкурентоспособности нашей экономики. Ведь в ее основе – сочетание относительно квалифицированной рабочей силы с относительно низкими зарплатами"[16] (А.Яценюк, тогочасний голова МЗС); б) на 2009р. в Україні вже 18-й рік поспіль мінімальна зарплата залишається нижчою навіть за офіційний прожитковий мінімум [51], який був і є у рази меншим за реальний (дійсний) прожитковий мінімум; в) як і в усі попередні роки, на 2009р. наприклад, зарплатна пропозиція на українському ринку праці є вкрай непривабливою, особливо – для (високо)кваліфікованих працівників – на 50% вільних робочих місць пропонуються зарплати, що є меншими навіть прожиткового рівня (!) і тільки для 8% вакансій – вище середньої по країні зарплати, яка також є скоріше дуже низькою – 1770грн./міс.[52] (близько 200\$/міс. при тогочасному курсі – 1,0\$ = 8-9грн.). В результаті, на 10.2007р.: в більшості регіонів України бракує кваліфікованих працівників, зокрема, до 30-40% промислових і сільськогосподарських підприємств відчували дефіцит кваліфікованих робочих кадрів через низькі зарплати[17]. Експерти відзначають[18]: Україна втратила стимулюючу функцію зарплати, її позитивний вплив на розвиток НТП та виробництва, український рівень зарплат стимулює в основному тільки відтік найактивніших працівників за кордон (у контексті цього див. також нижче – Розділ 2 даної праці). Приведене доводить закономірне: багатшим, з вищою платнею і комфортнішим життям країнам з інноваційнішим, ефективнішим і "сталішим" економічним розвитком, з розвинутим і великочисельним МСБ притаманний (в т.ч. за рахунок іміграційних притоків з України) значно менший дефіцит кваліфікованих ІТП та ін. працівників, не зважаючи на вже досягнуту їх високу чисельність – набагато вищу ніж у мало-інноваційних, відсталих, бідних, з хронічно-гострим браком "сталого розвитку", малокомфортних для життя країнах зі слаборозвинутим і малочисельним МСБ, в т.ч. в Україні.

- "Показники галузево-секторальної інноваційності-прогресивності національної економіки". Вага (%ВВП) секторів НГ – матеріального (аграрний, індустріальний) та нематеріально-духовного виробництва (послуг) відповідно, на 2006-2007рр.: Україна – 22, 33, 45; ПРК (G5) – 2, 28, 70 (за [19]). Вага (%) у сукупному промвипуску та у ВВП (у НГ) "металургії" (на 2005-2006рр.): Україна – 22-25 (у 1990р. – 11-12) та 7,3-8,3 (за [19; 20]); ПРК (G5) – 3,5-6,5 та 1-3 (за [19; 9,с.18]). Вага (%) у сукупному промвипуску та у ВВП "машинобудування та металообробки" – інноваційного (НТП) ядра промисловості і всього НГ (на 2005-2006рр.): "критично-мінімальна" для технологічної і економічної безпеки країни – 20 у промвипуску[21]; Україна – 12-13 (у 1990р. – 30,7) та 4-4,5 (за [19; 20]); ПРК (G5) – 30-35 та 8-10 (за [19; 9,с.18]). Вага (%ВВП) у НГ ІТ-сектору (ІТ-економіки) – інформатизаційно-

інтелектуального інноваційного ядра НТП та процесу всебічного раціонально-оптимізаційного самовдосконалення і -покращення ефективності всього НГ (на 2005-2006рр.): Україна – 2-4[8]); ПРК (G5) – більше 15-20 (ще у 1996р.: США – близько 20, середня по ін. G5 – близько 15 (за [22])). За рахунок значно кращої галузево-секторальної інноваційності-прогресивності все НГ у ПРК (порівняно з Україною) є значно інтелектуальніше-наукоємнішим і раціональніше-керованим та всебічно – оперативнішим, менш витратним і матеріальним, продуктивніше-ефективнішим, конкурентоспроможнішим, капіталізованішим, екологічнішим, "сталішим". Так, фінансова питома віддача від природокористування у промисловості в ПРК (з великою вагою (%) продукції Ні-Tech-виробництв і -галузей) – значно краща ніж у промисловості України (з малою аналогічною вагою) – "порядок вартості 1 кг середньозваженої промпродукції (\$/1кг)": Україна – одиниці-сотні, ПРК – десятки-тисячі. Все це в підсумку забезпечує для ПРК у разі кращі основні показники ефективності і "сталості" розвитку – більші "ВВП/особу" та менші "сумарні еколого-економічні збитки НГ (% до ВВП)"[8; 23]. Саме численні підприємства (Н)ВІА-МСБ складають основу великих господарських пірамід у машинобудуванні ПРК, верхівками яких є великі компанії – світові бренди, особливо це виражено у азійських ПРК. Саме малі підприємства (у США, наприклад, з кількістю працівників – менше 20[3,с.51]) домінують у ІТ-економіці ПРК та у сукупному випуску цієї галузі.

Усе вищевказане (багато у чому зумовлене саме чинником – "МСБ та рівень його розвитку, особливо – (Н)ВІА-МСБ як найважливішої його форми") – скоріше незадовільне в Україні і набагато (у разі) краще у ПРК – вирішально породжує відповідні – загальноекономічні комплексні розвинутість та ефективність і конкурентоспроможність країн-економік та численні ін. показники (зокрема – приведені нижче), що ними зумовлюються і є добре-інформативними показниками-індикаторами прогресу щодо "комплексно-стійкого розвитку-зростання" (вираженої інноваційного та бізнес-розвинутого і -ефективного за своєю природою).

- "Місце країн у глобальних рейтингах конкурентоспроможності національних економік (КНЕ)" (Давосського WEF для 125 країн та Лозаннського IMD для 117 країн) в останні роки: Україна – 70-80 (у 1990-х рр. – 80-90); найрозвинутіші ПРК – 1-30; США – 1-3 (переважно), найчастіше – 1. Найвища КНЕ для ПРК вирішально зумовлена їхнім акцентовано-інноваційним високопродуктивним розвитком, базованим на дорогій (високо матеріально-вмотивованій) і високопродуктивній праці, низька КНЕ України також закономірна, бо базується на майже неінноваційному малопродуктивному (повністю екстенсивному) розвитку та на експлуатації дешевої (слабо матеріально-вмотивованої) низькопродуктивної праці.

- "ВВПофіц-2007/2008рр. країни порівняно з її ВВП-1990р.(= 100%)": а) Україна – близько 70% (у т.ч., як наприклад: Білорусь – 150%, Казахстан – 165%); б) ПРК (з їх типовим економічним ростом – близько +1-2(-3)%ВВП середньорічно) – близько 120-140(-170)%. На 2007-2008рр. за цим показником Україна – одна з найгірших країн (у числі аутсайдерів) не тільки у всій Східній (постсоціалістичній) Європі, а навіть – у СНД, відносячись до числа небагатьох (поодиноких) країн СНД з ВВП-2007/2008рр. меншим, ніж у 1990р., хоча за "ВВП /

особу населення" у 1990р. Україна і Білорусь (маючи приблизно однаковий рівень НТП- і промислового розвитку) були у числі лідерів і СРСР, і країн Сх.Європи.

- "Глобальні індекси країн за: **А)** "ВВП-ПКС-\$ / особу населення", та **Б)** абсолютним газо-парниковим забрудненням атмосфери". **А)** "Місце країни у глобальному рейтингу за "ВВП-ПКС-\$ / особу населення"" (за 2006р., Світовий банк для 183 країн)[24]: Україна – 107 (Польща – 68, Росія – 78, Білорусь – 90), ПРК – переважно 1-30 (США – 4, Великобританія – 13, Японія – 21). "ВВП / особу населення" за ПКС (за "міжнародним \$") найповніше, хоча і осереднено, характеризує також реальний економічний рівень життя населення країни, визначається рівнем КНЕ. За цим показником (за рівнем життя населення) Україна поступається не тільки ПРК (у рази), а навіть – деяким країнам Африки[24]. За "ВВП / особу населення" Україна разом із Албанією та Молдовою – стали аутсайтери Європи, її найбідніші країни. **Б)** В той же час (у 2006р.), у списку (рейтингу) Кіотського протоколу країн – найбільших абсолютних забруднювачів атмосфери парниковими газами: а) Україна – 10; б) ПРК – лідери (США – 1, Японія – 3, ФРН – 4, Канада – 5, Великобританія – 6, Італія – 7, Франція – 8). Тобто, в Україні не тільки і не просто скоріше дуже малий (менший за середньосвітовий) "ВВП / особу (зайнятого) населення" ("продуктивність праці"), а і є вкрай малою (незадовільною) "питома (на од. газо-парникового об'єму) фінансова віддача природокористування" – зумовлені скоріше незадовільним рівнем бізнес-інноваційного розвитку України і такою ж (скоріше незадовільною) якістю держінститутів і держменеджменту та ефективністю держадміністрування бізнес-інноваційної сфери та національного загально- і еколого-економічного розвитку.

- "Показники економічного рівня буття населення країн та їх основні загальносуспільні наслідки і причини" у 2005-2007рр. є відповідними до всього вищезазначеного. Доходи населення (\$/особу/місяць)[7]: а) середня зарплата – ПРК – 2000-3500, Україна – 200-250; б) типова пенсія за віком – ПРК – 1000-2000, Україна – 80-90; – при необхідних в Україні, для активного і масштабного розгортання на рівні окремих домівок і усій сфері ЖКГ природо-ресурсо-ефективного НТП (впровадження відповідних техніки і технологій), середніх зарплатах – близько 800 \$/особу/місяць у 2007р.[53]. Як наслідок: а) міра (у % фізіологічного мінімуму) відповідності реальним (фактичним, дійсним) діючим офіційним економічним мінімумів життя (життєвий, зарплата, пенсія) – Україна – не більше 30-50% фізіологічного, ПРК – значно більше 100% (до 200-300% і більше) фізіологічного, бо діє соціальний мінімум – більший за фізіологічний; б) частка (%) витрат на харчування в бюджеті середнього домогосподарства – Україна – 60-65 (50% – ознака бідної країни), ПРК – 10-25 [7]; в) порядок розміру типових (найпоширеніших) банківських депозитів населення – Україна (з переважно малозабезпеченим і бідним населенням) – сотні-тисячі \$, ПРК (з переважаючим "середнім класом") – тисячі - десятки тисяч \$; г) "рейтинг(-місце) країни в Європі за купівельною спроможністю населення" (рейтинг "Купівельна спроможність Європи 2007/2008" для 40 країн Європи) – європейські ПРК – лідери рейтингу, Україна – 39-та (передостання, випередила тільки Молдову (40-ва) і відстала навіть від Албанії (38-ма)), якби до рейтингу увійшли всі 54 країни Європи, то рейтинг-місце України було б ще значно гіршим; – зазначені показники (в Україні – незадовільні) є чи не найважливішими для (з позицій) активного розгортання "бізнес-

динамічного виражено-інноваційного комплексно-конкурентоспроможного та -ефективного і -сталого загальноекономічного розвитку-зростання", бо саме населення улюбленої країни є основним чистим нетто-кредитором-інвестором економіки, загально-економічного розвитку. Ін. найважливіші показники стану соціально-економічної сфери у 2005-2007рр. також повністю не на користь України[7]: рівень (%) безробіття – Україна – 20-30 (з врахуванням сукупної чисельності постійних і сезонних (е)мігрантів-заробітчани), ПРК – 4-12; частка (%) населення – трудових (е)мігрантів – Україна – 10-15, ПРК – значно менше 0,5-1; частка (%) "середнього класу" (ядро якого в усьому світі – (високо)кваліфіковані, -продуктивні і -оплачувані наймані працівники, власники МСБ) – Україна – менше 10, ПРК – 60-70[7]. В Україні "відчували себе бідними" (% населення): 68 (2006р.) [25]; 85 (2007р.) (Держкомстат[26]) – після зростання у 2006-2007рр. ЖКГ-тарифів у 2-4 рази; – частки у рази більші, ніж у будь-якій ПРК. За оцінками Світового банку, на 2007р. економічний рівень життя населення в Україні – співставний з Алжиром та Венесуелою[27]. В Україні крім незадовільних – бізнес-розвитку та інноваційності (НТП) економіки, ще однією базовою причиною скоріше незадовільного рівня економічного буття населення є спричинена суспільно-неефективною (що кардинально загальмувала і гальмує усі основні складові і види загальнонаціонального розвитку) "великою (тотальною) українською приватизацією держпідприємств 1990-2000-х рр." (загалом – близько 100 тис. або 80% держпідприємств) та первинно-капіталістичним (гіпер)суперзбагаченням – незадовільно-велика (надкритична для ефективного загально-національного розвитку) нерівномірність перерозподілу доходів між стратами (особливо – соціальними полюсами) суспільства – співвідношення доходів "20% найбідніших : 20% найбагатших" (на 2006-2007рр.): а) "критично-велике для повноцінного розвитку країни" – "1 : 10"; б) ПРК – менше "1 : 10" (ЄС – "1 : 4,8", Японія – "1 : 4,3"); в) Україна – "1 : 30-50" (хоча в УРСР – "1 : 4-5"); г) "треті країни" – Китай – "1 : 7", Мексика – "1 : 14", Бразилія – "1 : 24", Гондурас – "1 : 38" (за [28; 4,с.242]); – видно достатньо-виразну обернену залежність: Рівень комплексного розвитку країни $\approx f$ (Ступінь нерівності в розподілі доходів між стратами суспільства)⁻¹. У "Світовому індексі за нерівністю розподілу соціальних і матеріальних благ" (компанія Boston Consulting Group (BCG) для 191 країни) за 2006р. рейтинг-місце України – 79[29] (у 42% "найгірших"). Статки (у "% до ВВП") 100 найбагатших осіб країни, 2006-2007рр.: Україна – 65-70 (більше 70 млрд.\$ – оцінки журналу Wprost[29]); ПРК – не більше 5-10. В Україні домінуюча (70-80(-90%)) малозабезпеченість-бідність населення – головна причина кризового фінансового і технічного стану та надмірної неефективності природокористування у ЖКГ-секторі (вага (%) якого у загально-національному об'ємі природокористування (використання основних природних ресурсів) у будь-якій країні – близько 20-30%): а) навіть на 2006-2007рр. при приблизно однаковій в Україні і у ПРК вазі (близько 15-20%) "видатків за послуги ЖКГ" у бюджеті середнього домогосподарства, грошовий їх вимір приблизно склав (\$/місяць): Україна – 30-60; ПРК – 300-500; звідси закономірне – б) у ЖКГ України втрати води і тепла у інженерних мережах – у 1,5-3 рази, а енерговтрати у виробництві теплоенергії – у 2-6 разів більші ніж у ПРК (типовий ККД котлів: Україна – 70-80%, ПРК – 90-95%). Тобто: а) у ПРК – настільки висока вартість ресурсів (теплоенергія, природний газ, питна вода тощо) та послуг ЖКГ і при цьому настільки висока купівельна спроможність (доходи – трудові та соціальні) населення, що

практично весь (близько 100%) житловий фонд, виробничі потужності та інфраструктура ЖКГ є озброєні досить і все більш ефективними технікою-технологіями природокористування, які досить динамічно модернізуються і прогресують; б) в Україні (порівняно з ПРК) – низька вартість ресурсів (теплоенергія, природний газ, питна вода тощо) та послуг ЖКГ і при цьому настільки низька купівельна спроможність (доходи – трудові та соціальні) населення, що майже весь (близько 80-90%) житловий фонд, виробництва та інфраструктура ЖКГ є все більш надмірно зношені і неефективні у природокористуванні, бо вкрай недостатню модернізуються і прогресують.

- "Порівняльні з G7 еколого-економічні показники НГ України" – вкрай незадовільні: енерго-, газопарникова і водо-ємність ВВП – більші у 3-4 рази, а вартість продукції і \$ВВП, вироблених з одиниці спожитого ресурсу – приблизно у стільки ж разів менші (див. дещо вище); частка (%) підданих вторинній переробці-використанню відходів: виробництва – у 5-7, а споживання – у 10-20 разів менша, їхнє ж щорічне накопичення – більше приблизно у відповідне число разів; сумарний еколого-економічний збиток НГ (у "%ВВП") – більший у 4-7 разів порівняно з G7 та ін. ПРК і оцінюється як один з найбільших у світі (за [7; 8; 23]). Стало- і все більш незадовільний – в Україні та прогресуючо-непоганий – у ПРК еколого-економічний розвиток вирішально зумовлюються відповідними (стало-незадовільними – в Україні і прогресуючо-добрими – у ПРК) рівнями – бізнес-інноваційного розвитку та якістю держадміністрування бізнес-інноваційного середовища, загально- та еколого-економічного розвитку у країнах.

- "Порівняльні характеристики країн за рівнем щасливості життя населення". **А)** "Частка (%) населення, що відчуває себе щасливим" (самооцінки населення-респондентів, 2005р.) [53]: Україна – менше 20; ПРК – значно більше 50 (у ЄС – до 74) (за даними щорічного міжнародного (у 90 країнах) соціопитування Університету ім.Еразма Роттердамського (Нідерланди), 2005р. [53]). **Б)** "Індекс (рейтинг) процвітання країн ("ІПК")" (для 104 країн за 2008р., рейтинг-місця країн за щасливістю життя громадян/населення): а) ПРК – у групі лідерів індексу (лідери – Австралія (1), Австрія, Фінляндія, ФРН, Сингапур, США (5)); б) Україна – 68-ма (одне з останніх місць у Європі), після Македонії і навіть Домініканської Республіки (58), Тринідаду і Тобаго (52); в) "ІПК" враховує (за 44 показниками) досягнення країн у економічному розвитку і конкурентоспроможності та широкій якості життя; г) для України найуразливішими (найгіршими/поганими) є показники – загальної якості життя (охорона здоров'я та довкілля, рівень життя і стан здоров'я нації), а також низька ефективність держуправління (у т.ч. – політична нестабільність з 2005р. – головна проблема України на думку експертів рейтингу) – вони значно погіршили загальне місце України у рейтингу. **В)** "Індекс (рейтинг) країн Європи за рівнем особистого щастя громадян/населення ("ЄЮЩН"), за 2006-2007рр." (для 22 країн Європи, рейтинг-місця країн за рівнем особистого щастя громадян/населення): а) ПРК – у групі лідерів індексу (лідери за "комфортністю життя" – Данія (1), Швейцарія (2), Австрія (3)); б) Україна (а також Болгарія, Угорщина) – 22-і (останні у рейтингу); в) низький рівень особистого щастя населення України (та "ЄЮЩН") зумовлено критично-низькими значеннями усіх (окрім двох) параметрів опитування, зокрема – задоволеність життям, задоволеність роботою, стійкість у життєвих неурядицях, тощо; г) для

України найуразливішими (найгіршими/поганими) показники, що значно погіршили загальне місце України у рейтингу, були – загальна якість життя (охорона здоров'я та довкілля, рівень життя і стан здоров'я нації), а також низька ефективність держуправління (у т.ч. – політична нестабільність з 2005р. – головна проблема України на думку експертів рейтингу). Вищезазначена скоріше дуже низька задоволеність (точніше – пануюча незадоволеність) населення України широко-комплексними умовами (якістю) свого життя достатньо-об'єктивно говорить про скоріше відсутність в Україні суттєвих ознак (як у ПРК) саме "комплексно-стійкого розвитку-зростання".

Окрім усього приведеного вище, скоріше відсутність в Україні саме "комплексно-стійкого розвитку-зростання" доводять також і відповідні результати численних регулярних різнопланових соціопитувань населення країни – перманентні виражено-негативні оцінки (їх, як правило, стали суттєво-негативні баланси) респондентами стану самих різних сфер буття України (див., зокрема, відповідні матеріали у розділі 2 праці, а також матеріал Додатку А).

Закономірним результатом усього вищезазначеного щодо України та ПРК (яке доводить довготривалу скоріше відсутність в Україні ознак "комплексно-стійкого розвитку-зростання" – через довготривалу скоріше відсутність в країні комплексної активності і ефективності щодо його розбудови) є відповідні кількісний (демографічний) та якісний (рівень розвитку) стани людського (найголовнішого) національного потенціалу/капіталу: в Україні – вкрай незадовільний та посередній, у ПРК – прийнятний та найкращий; що доводять приведені щойно нижче відповідні показники-індикатори. Одну з вирішальних ролей у зазначеному відіграє відповідний рівень чисельності і загалом розвинутості МСБ (особливо – (Н)ВІА-МСБ) у ПРК та в Україні.

- "Стан демографічно-міграційної сфери (основного інтегрально-підсумкового індикатора міри "сталості розвитку")" в Україні закономірно є гострокризисним, точніше – катастрофічним. **А) "Стан демографічної сфери"** (на 2005-2006рр.)[7]: а) середня тривалість життя населення (років) – Україна – 66, середня по ПРК – близько 78; б) народжуваність (дитини/жінку) – Україна – 1,2, ПРК – 1,3-2,1; в) довгострокова, 1991-2006рр., тенденція (тренд) чисельності населення – більшість ПРК – зростання, Україна – стрімке скорочення (300-400 тис./рік – фактично щороку вимирає ціле обласне місто). ООН визнала українську націю – "вимираючою"[30]. Одним з найважливіших факторів демографічної катастрофи в Україні у 1990-2000-х рр. є таке ж катастрофічне погіршення здоров'я української нації, що виражається, зокрема, у відповідному погіршенні здоров'я матерів та новонароджених (частка, %, новонароджених із серйозними захворюваннями): 1990р. – 12%, 1995р. – 24%, 2000р. – 36%. **Б) "Стан міграційної сфери"** (за 1990-2000-і рр.) – на прикладі показника "Значення міграційного балансу" (на 2008-2009рр.): ПРК – позитивний (додатний) – одиниці % офіційного населення; Україна (за 1990-2008-і рр.) – катастрофічно-різко негативний (від'ємний) – більше 10% офіційного населення (за різними оцінками – до 5-7 млн. громадян або до 11-15% населення – сезонні чи постійні (е)мігранти, у т.ч., значна їх частка – на ПМЖ). Є самозрозумілим, що кращий "ВВП / особу населення" прямо та опосередковано породжує кращий "стан демографічно-міграційної сфери" в країні, зокрема: відповідне статистичне дослідження показує (за [54]), що значення коефіцієнту кореляції між "ВВП-ПКС / особу

населення" та "тривалістю життя" у країні становить близько "+0,9" (статистичний зв'язок – позитивний щільний). Усе приведене вище та нижче у цьому розділі, а також – врахування відомого "Закону О'Укена", доводить, що одну з вирішальних ролей у зазначеному відіграє відповідний рівень розвинутої МСБ (особливо – (Н)ВІА-МСБ) у країні.

• "Індекс країн за рівнем розвитку людського потенціалу" ("ІРЛП" – рейтинг(-місця) країн, Програма розвитку ООН для 180 країн) (за [31]): Україна – 45 (1990р.), 102 (1995р.), 75 (2003р.), 70 (2004р.), 78 (2005р.); ПРК – сталі лідери індексу. Інтегральний показник – "ІРЛП" враховує досягнення країни в таких найважливіших елементах розвитку людини[31]: 1) очікувана середня тривалість життя; 2) показники грамотності дорослого населення; 3) "ВВП-ПКС / особу населення". Людський капітал (потенціал) – вирішальний фактор конкурентоспроможності економіки та "інноваційно-базованого і -активного комплексно-сталого розвитку", тому закономірною є суттєва відповідність (кореляція) значень ІРЛП та рейтингів КНЕ і міри наближення конкретних країн до стану "комплексно-сталого розвитку-зростання". На кардинально-негативну відмінність від ПРК, факт стрімкого (обвального-катастрофічного) погіршення в Україні у 1990-2000-х рр. і кількісних, і якісних характеристик національного "людського капіталу (потенціалу)" об'єктивно і переконливо доводить також і вже наведені демографічно-міграційні показники. І для цього показника також (через "ВВП-ПКС / особу населення") одним з вирішальних факторів є "рівень розвинутої МСБ (особливо – (Н)ВІА-МСБ)" у відповідній країні.

Велика вагомість і важливість високорозвинутого сектору саме невеликого бізнесу (МСБ) і саме для "комплексно-сталого (у т.ч. – ефективно-стійкого до негативного впливу природно-невідворотніх періодично-повторюваних криз світового ринкового господарства) загальноекономічно-ефективного розвитку-зростання" доводить також і таке:

а) у ПРК (економіка (зайнятість, ВВП, тощо) яких, порівняно з Україною, має у разі більшу питому вагу багаторазово чисельніше-розвинутішого МСБ) за значно триваліший (ніж в Україні) строк розгортання у них світової фінансово-економічної кризи 2007-2009рр. відбувся у разі повільніший і менший (ніж в Україні) загальноекономічний спад (скорочення зайнятості і ВВП, тощо). Тобто, хоча зазначена світова криза і прийшла в Україну з ПРК, економіки останніх є у разі контркризо-стійкіші (кризо-опірніші) за українську, бо є у разі багаторазово автономнішими від світової/іноземної економіки (самодостатнішими) – багато у чому завдяки саме високорозвинутому МСБ у ПРК. Зокрема: а) за І кв. 2009р. ВВП скоротився в Україні на 20-25%, в той час як у переважній більшості ПРК – не більш як на одиниці %; б) на 04.2009р. падіння валютного курсу УАН склало 57% (одне з найбільших у світі), у той час як у європейських країнах (не євро-зони) – 15-30%;

б) постсоціалістичні східно-європейські країни (економіки яких на стику 1980-1990-х рр. значно більше ніж українська базувалися саме на МСБ, а у подальшому – ще більше) значно швидше (за кілька років) і з набагато (у разі) меншим загальноекономічним (ВВП/особу, зайнятість, доходи населення, тощо) спадом пройшли початкову кризову стадію свого постсоціалістичного розвитку, досягши на сьогодні загальновідомих у разі кращих, ніж Україна, прогресу і результатів розвитку в усьому основному з позицій "комплексно-стійкого

розвитку-зростання" (ВВП/особу, зайнятість, НТП, рівень та якість і комфортність життя, тощо);

в) в Україні вища влада (уряд, ВРУ), включивши восени 2008р. "підтримку розвитку МСБ" до складу своїх контркризових заходів та перманентно декларує у ЗМІ контркризову актуальність і важливість вказаної підтримки, фактично визнає свої надто тривалі і кардинальні прорахунки за цим дуже важливим напрямом-складовою національного розвитку у контексті саме "комплексно-стійкого розвитку-зростання".

Усе зазначене вище, а також приведені нижче (далі) переконливо доводить: досягнутий у ПРК – виражено-інноваційний комплексно-ефективний і -конкурентоспроможний загальноекономічний розвиток зі значними ознаками "комплексно-сталого розвитку-зростання", забезпечується прямо і опосередковано та багато у чому їхнім високо-розвинутим МСБ (причому, в значній мірі – (Н)ВІА-МСБ як базовою, найважливішою його формою), в Україні вже 17 років поспіль – все навпаки, як результат – майже повна відсутність в Україні і інноваційного розвитку, і тим більш – "комплексно-стійкого розвитку-зростання" (виражено-інноваційного та бізнес-розвинутого і -ефективного конкурентоспроможного за своєю природою). Прозоро, просто і ще детальніше доводить це порівняння, з одного боку – усіх вищеприведених аналітичних підсумків комплексного розвитку України та ПРК, а з ін. боку – підсумків розвитку МСБ в Україні та у ПРК (за [7; 32]). Чисельність (од. / 1000 населення) підприємств МСБ (2006-2007рр.): Україна – 7-8; середня по ЄС – біля 45; США – 75; Японія – 50. Частка (%) МСБ у виробництві ВВП: Україна – 11-12; Франція – 50, США, Японія, ФРН – 50-60 (середня по усіх ПРК – 50-60). При цьому, "ВВП/особу населення" (тис.\$/особу) – єдине основне джерело фінансування національного "інноваційного сталого розвитку-зростання" у 2006р.: Україна – 2,2-2,3; ЄС-15 – 25-30; США – більше 40. Очевидним є прямий і суттєвий зв'язок: "ВВП/особу" = f (Чисельність підприємств МСБ (од. / 1000 населення); Частка МСБ у виробництві ВВП (%ВВП)). Це є природно-закономірним, бо економіка з розвинутіше-чисельнішим МСБ – конкурентніша, повніше і ефективніше використовує людські і всі ін. виробничі фактори-ресурси, розмаїтіше-розвинутіша (диверсифікованіша) за виробничими технологіями і виробництвами та спектром виробленої продукції – економіка з розвинутіше-ефективнішою базою генерації ("пропозиції") ВВП і з кращим споживанням ("попитом на") ВВП, з вищою зайнятістю, повніше самодостатня за необхідними виробничими міжгосподарськими зв'язками та технологіями і продукцією (з меншими – імпортом та імпортним вимиванням ВВП). Прив'язані (як "%ВВП") в усіх країнах до "ВВП/особу" "питомі (на особу) видатки на фінансування розвитку (\$-ВВП/особу)" – "на науку (сферу НДДКР)", "капвкладення розвитку", "на систему освіти", "на систему охорони здоров'я", "на охорону довкілля від забруднення" та всі ін. – найбільші – у США, середні – в ЄС, найгірші (багаторазово) – в Україні. Відповідними є і підсумки розвитку цих країн з позицій і за критеріями "комплексно-сталого розвитку" – переважно найкращі у США, переважно найгірші – в Україні. Усе це укрупнено, але переконливо доводить що дійсно – високо-розвинутий і багаточисельний МСБ – один з основних засобів активної розбудови "бізнес-розвинутого інноваційно-базованого висококонкурентоспроможного комплексно-сталого розвитку-зростання". Конкретні приклади щодо сказаного: а) у 2006р. порівняно з Україною подібні до

неї за населенням – Франція та Англія мали відповідно: у 5 та 7 разів чисельніші підприємства МСБ (35 та 46 (од. / 1000 населення)); у 12-13 разів більші "ВВПном./особу населення" при одночасному – у 2 рази меншому "імпорті (% до ВВП)" (близько 25); у 2,5-3 рази менше "безробіття (%)"; у 12-15 разів вищу "середню номінальну зарплату (\$/міс.)"; у 3-7 разів менший "сумарний еколого-економічний збиток НГ (% до ВВП)"; в) Китай, ВВП якого у останні десятиліття (1980-2007рр.) стало зростає приблизно на 10-11%/рік, і який стає новою "майстернею світу" (подібно Японії 1950-1980-х рр.), на 2007р. мав – близько 30 (підприємств МСБ / 1000 населення) ("локомотиви" економічного розвитку Китаю – саме маленькі муніципальні підприємства), 49% частку промисловості у ВВП; б) влада Польщі, яка на кінець 1980-х – початок 1990-х рр. багато у чому була доволі подібною до України, у 1990-х рр. стимулювала розвиток МСБ, на 2006-2007рр. укрупнені загальні порівняльні ("Україна – Польща") підсумкові результати цього є загальновідомими та в усьому і значно (часто – у рази) на користь саме Польщі, зокрема, "ВВП-ПКС/особу населення" (тис.\$-ПКС/особу) – 6,9 в Україні та 16,2 у Польщі (у 2,3 рази більше), відповідно у Польщі (порівняно з Україною) у рази кращими є результати бізнес- та загально(соціально)-економічного розвитку і значно – еколого-економічного, а також у рази потужнішими є фінансування основних напрямів та прогрес у розбудові "комплексно-стійкого розвитку-зростання". Основним ринковим механізмом, що конвертує вищу розвинутість МСБ у кращий – "інноваційніший і комплексно-сталіший розвиток" є гостріша ринкова конкуренція виробників, яка у ПРК (значною мірою завдяки саме розвинутішому МСБ) – набагато гостріша, ніж в Україні, так, "Частки (%) обсягів продукції, виробленої в умовах конкуренції", на 2006р. [33]: а) "значної (гострої)" – Україна – близько 50%, ПРК – більше 80%; б) "помірної" – Україна – близько 35%, ПРК – близько 15%; в) "(майже) відсутності" – Україна – близько 10%, ПРК – близько 2%; – дані від АМКУ. Втім, напевно (дуже ймовірно), що в Україні "фактичний (дійсний, а не офіційний, що може суттєво і у кращий бік коригуватися АМКУ із самозрозумілих причин) рівень гостроти ринкової конкуренції виробників" є значно гіршим, а "рівень ринкового монополізму виробників" є значно сильнішим, бо, зокрема і наприклад: на 2008р. у відносно невеликій за населенням Україні існувало більше 960 монопольних ринків. З врахуванням широко-відомої величезної (набагато більшої, ніж у ПРК) "непрозорості власності" в Україні, і скоріше за все на користь небагатьох найбільших ФПГ країни, монополізм в Україні є дуже великим (у т.ч. за рахунок дуже слабкого розвитку МСБ, особливо – виробничого та науково-виробничого), що власне у підсумку і породжує в Україні виражено-негативні довготривалі масштабні мало/слабо-конкурентно-зумовлені – застійні (неінноваційні) процеси і явища та різнобічну (передусім – техніко-технологічну) відсталість і тотальну міжнародну неконкурентоспроможність вітчизняних виробників і всієї економіки-країни, скоріше відсутність в ній "ефективно-бізнесового інноваційно-базованого і -активного комплексно-стійкого розвитку-зростання".

Скоріше відсутність в Україні (у порівняльному з ПРК контексті) "інвестиційно-інноваційно-базованого конкурентоспроможного-зумовленого комплексно-стійкого розвитку-зростання" та усе більший дефіцит необхідних для його активного розгортання відповідних найважливіших внутрішніх умов (факторів-чинників) станом на 2008р., окрім усього зазначеного вище, фактично доводить також і констатація Урядом України у 2008р. у своїй

Постанові наступного: має місце зростаюче відставання України та її регіонів від розвинутих країн за – якістю життя громадян, рівнем інвестиційної привабливості, конкурентоспроможності та розвитку інноваційного середовища (за Постановою КМУ №590 від 02.07.2008р. "Про внесення змін до Постанови КМУ від 25.05.2001р."). Приведений у цьому (1-му) розділі матеріал доводить, що зазначене багато у чому зумовлюється відповідними рівнями розвитку саме МСБ (особливо – (Н)ВІА-МСБ), досягнутими у ПРК та в Україні.

2 ОСНОВНІ ЧИННИКИ ГАЛЬМУВАННЯ В УКРАЇНІ БІЗНЕС-РОЗВИТКУ (ОСОБЛИВО – НЕВЕЛИКОГО) ТА КОМПЛЕКСНО-СТІЙКОГО РОЗВИТКУ- ЗРОСТАННЯ

Для активного, гостроконкурентного, виражено-інноваційного та ефективного і конкурентоспроможного бізнес- та загальноекономічного розвитку в напрямі "комплексно-сталого розвитку-зростання" у ПРК існують (бо створені передусім державою – найпотужнішим, основним фактором-регулятором економіки) достатньо високо-сприятливі загальні умови (бізнес-інвестиційний клімат, у т.ч. – для невеликого бізнесу – МСБ), в Україні аналогічне – скоріше навпаки і з відповідних причин, що доводить (разом із матеріалом розділу 1) усе приведене нижче.

- "Ступінь сприятливості веденню бізнесу національних держрегуляторних умов". А) "Глобальний рейтинг країн (від WB та IFC) за сприятливістю умов (переважно – держрегуляторних) ведення бізнесу" (місце країни у рейтингу "Doing Business" Світового банку (WB) та МФК (WB) – вважається в усьому світі найавторитетнішою оцінкою умов ведення "середнього бізнесу"[55]): за 2006р. – зі 175 країн, ПРК – лідери (США – 3), Україна – 132 (за [34]); за 2007р. – зі 178 країн, ПРК – лідери (США – 3), Україна – 139 (за [56], [55]); за 2008р. – зі 181 країни, ПРК – лідери (США – 3), Україна – 145 (за [55]) – означає, що в Україні важко відкрити власну справу, захищати права інвесторів та найманих робітників, прозоро платити податки та отримувати кредити (за [57]); – тобто, в Україні важкі умови ведення бізнесу перманентно (з року в рік) і упевнено погіршуються. Б) "Глобальний рейтинг країн (від авторитетного журналу "Forbes") за привабливістю відкриття і ведення бізнесу (бізнес-привабливістю) у 2009р." (місце країни у рейтингу): ПРК – у лідерах (зокрема, Данія, США, Канада, Сингапур, Н.Зеландія – 1-5-і); Україна – 97-ма, втративши за один рік 22 позиції (значно погіршивши свої позиції за показниками – рівень корупції (105-та) та податкове навантаження (127-ма)) і опинившись на рівні скоріше відсталих країн "третього світу" – Нігерія (97-ма разом з Україною) та Парагвай (98-й), при цьому експерти зазначили – якщо уряд і надалі буде стояти осторонь, не звертаючи уваги на значні проблеми в економіці, інвестпривабливість України буде і далі погіршуватися, загрожуючи дійти до критичного рівня. В) "Рейтинг країн за рівнем економічної свободи" (Cato Institute (за [35]), Fraser Institute (за [34]), Heritage Foundation (за [36])) за 2005-2006рр.: ПРК – країни-лідери (США – 3-4), Україна – нижче 100. В Україні основними безпосередніми чинниками важкого, як видно, бізнес-клімату є держчинники. Так, зокрема, у рейтингу "Doing Business" (WB та IFC для 181 країни) у 2008р. діапазон рейтингів країн за конкретними показниками, що безпосередньо характеризують саме основні держрегуляторні умови створення і ведення середнього бізнесу (за [55]): а) майже усі ПРК є групою лідерів – 1-50 (США – 5-26); б) Україна – 128-180, причому, для отримання ліцензії на ведення бізнесу необхідно пройти 18 дозвільних процедур, загальна ж тривалість їх проходження – аж 242 дні (за [56]), а за складністю своєї податкової системи Україна – передостання (180-та) (за [55]). За "ефективністю держадміністрування податків (системи бізнес-оподаткування)" Україна взагалі стало перебуває у числі

найостанніших країн у світових бізнес-економічних рейтингах, наприклад, у кінці 2007р. Світовий банк (WB) та міжнародна аудиторська компанія PricewaterhouseCoopers визнали бізнес-податкову систему України однією із самих недосконалих у світі (за [58]). Тобто, усе щойно зазначене доводить, що на кардинально-негативну відмінність від ПРК, в Україні: а) скоріше немає належно-сприятливих умов ведення бізнесу (передусім і особливо – невеликого – МСБ), причому, основний внесок у це здійснює саме держава (скоріше незадовільна, неефективна відповідна діяльність держінститутів) – в основному саме виражено-незадовільні чинники держадміністрування бізнес-сфери (і загалом – ДРЕ) роблять українські "умови створення і ведення бізнесу" – "виражено-важкими і -несприятливими"; б) передусім саме держава (держінститути та їх скоріше незадовільна відповідна діяльність та/чи бездіяльність) через перманентне відтворення надто і все більш важких умов створення і ведення бізнесу (передусім і особливо – відносно-слабкого невеликого, МСБ) скоріше перешкоджає, ніж сприяє (або – не сприяючи, ще й перешкоджає), належно-нормальному бізнес-розвитку (особливо – невеликому – МСБ) економіки, "нормально-стійкому національному загальноекономічному розвитку" країни; в) тому можна стверджувати, що в Україні вже надто довготривало (усі 1990-2000-і рр.) і бізнес-розвиток, і увесь загальноекономічний розвиток країни (обидва – багато у чому деформовано і не у відповідності із парадигмою "комплексно-сталого розвитку-зростання") відбувається скоріше усупереч, ніж завдяки державі. Вирішальним чинником, що зумовлює в Україні одні з найгірших у світі "умови ведення бізнесу" (і в основному за рахунок саме держрегуляторних чинників) є насамперед і багато у чому – "глибока і масштабна корумпованість усіх держінститутів, держсектору", що довготривало і стало-перманентно панує і посилюється в Україні, це переконливо і різнобічно доводить, зокрема, практично увесь приведений нижче матеріал (передусім – відповідний), а також міркування авторитетних експертів, наприклад, виконавчого директора Центру соціально-економічних досліджень "CASE-Україна" Д.Боярчука (який приймає участь у розробці щорічного рейтингу "Doing Business" Світового банку та МФК)[55]: "Если вы не имеете выходов на центральные и местные органы власти, то развить свой бизнес из мелкого или среднего в достаточно серьезный практически нет шансов". У контексті зазначеного – див. також далі (нижче) оцінки української економіки та держави іншими авторитетними закордонними та вітчизняними інституціями та окремими експертами, а також населенням (у т.ч. – діловими колами – підприємцями-бізнесменами) України.

Як видно та витікає з усього вище (раніше) та нижче (далі) приведенного матеріалу, скоріше незадовільна ефективність широкої комплексної економічно-орієнтованої діяльності (бізнес-адміністрування, ДРЕ) держінститутів України, її і їх надмірна невідповідність основним цілям і завданням національного "бізнес-сприятливого і -активного виражено-інноваційного ефективного і конкурентоспроможного комплексно-стійкого розвитку-зростання" та їх скоріше гальмуючо-блокуюча і дезорганізуюча роль у розгортанні-розбудові такого розвитку в Україні, – все це вирішально зумовлється масштабною, високою і все зростаючою корумпованістю усіх держінститутів-держменеджменту (усіх гілок і рівнів влади) України (доведено нижче, див. також Додаток А).

• "Ступені – корумпованості країни (передусім її держінститутів, держсектору) та широко-комплексного негативного впливу цього на національні – держфінанси, бізнес- і загальноекономічний розвиток та "комплексно-стійкий розвиток-зростання"". 1) "Рейтинг-місце країни (її держсектору, держінститутів) за рівнем корумпованості" (щорічний рейтинг Transparency International): а) усі ПРК – стали лідери рейтингу зі стало найменшим рівнем корупції (рейтинг-місцями); б) Україна – стало один з аутсайдерів рейтингу зі стало високим і зростаючим рівнем корупції (рейтинг-місцями) – 106 зі 133 країн (2003р.), 128 зі 146 (2004р.), 113 зі 159 (2005р.), 104 зі 163 (2006р.) (за [53]), 143-146 (2007р.), 147-150 зі 180 (2008р.) (за [59]); причому, у цьому авторитетному глобальному індексі-рейтингу Україна за величиною свого балу – менше 3,0 (2,8 у 2006р, 2,7 у 2007р., 2,5 у 2008р.), все сталіше відноситься до "країн з галопуючою корупцією (з балом – менше 3,0 при максимальному – 10,0 – ознака майже відсутньої корупції)" та упевнено і впритул наближається до "країн з найвищою корупцією (з балом – 2,0-0)" (за [60], [59]), що також доводить і щойно вищезазначене перманентно-упевнене зміщення України, у т.ч. в останні роки, у самий кінець вказаного рейтингу. Зазначений рейтинг є авторитетним і визнаним у всьому світі, бо є достатньо об'єктивним – розробляється за даними опитувань достатньо-обізнаних щодо стану цієї сфери осіб – експертів та ділових кіл (підприємців-бізнесменів) і відображає сприйняття ними рівня корумпованості державного сектору (за [59]), – усе це є важливим у контексті тематики даної наукової праці. Дуже велику вагомість і важливість низького рівня корупції як для активно-ефективного бізнес-розвитку (особливо, для інноваційно-активного і -орієнтованого та невеликого – найбільш чутливих до "умов ведення бізнесу (бізнес-інвестиційного середовища")), так і у підсумку для активного і ефективного розгортання "комплексно-стійкого розвитку-зростання", укрупнено-узагальнено, але достатньо об'єктивно і переконливо доводить обернений/зворотній зв'язок між "ступенем корумпованості країни (її держсектору)" та "мірою наближення цією ж країною до стану "комплексно-стійкого інноваційно-базованого розвитку-зростання", що у свою чергу підтверджується, зокрема, таким: а) відповідні економіко-математичні дослідження розробників вищезазначеного глобального корупційного рейтингу країн Transparency International показують, наприклад, таке – покращення відповідної бальної оцінки на один пункт (0,1 балу) спричиняє у середньому зростання притоку капіталу у 0,5%ВВП, а також – підвищення доходів на 4% (за [59]); б) зростання у 2006р. і до того високої корупції та зловживань в Україні на усіх рівнях влади і в судах зумовило падіння оцінки Давоським WEF рейтингу конкурентоспроможності економіки України за один тільки 2006р. – з 68-го до 78-го [53], усі ПРК (у них стало найнижчі у світі рівні корупції) мають стало найвищі у світі рейтинги конкурентоспроможності своїх економік; в) співставлення різноманітних глобальних (світових) рейтингів країн (що регулярно розробляються різними авторитетними міжнародними та іноземними організаціями), добре показує, що менш корумпованим країнам (з кращими рейтинг-місцями антикорумпованості) притаманні кращі, зокрема, такі рейтинги (рейтинг-місця) – "за легкістю ведення бізнесу" та "за рівнем економічної свободи" (у т.ч. – за показниками ефективності ДРЕ), "за глобальною конкурентоспроможністю країни" (у т.ч. – за показниками ефективності ДРЕ), за "ВВП/особу", "за індексом розвитку людського потенціалу (у т.ч. – "очікувана тривалість життя населення")",

"за щасливістю життя населення", причому, останні два із зазначених рейтингів (і відповідні показники) слід вважати найінтегральнішими і найоб'єктивнішими показниками-індикаторами "міри наближення тієї чи ін. країни до стану "комплексно-стійкого інноваційно-базованого розвитку-зростання"; Україна у "глобальному індексі (рейтингу) корумпованості" стало відноситься до найкорумпованіших країн світу, а у решті із щойно вищезазначених "глобальних індексах (рейтингах) прогресивності, ефективності та стійкості розвитку" навпаки – переважно стало перебуває у групі країн-аутсайдерів (особливо – за "щасливістю та очікуваною тривалістю життя населення"); 2) Тепер конкретніше і детальніше про кардинально-негативний вплив високої корумпованості держсектору (держінститутів) України на: **А)** усю сферу бізнес-розвитку та загально-економічного розвитку (плюс – п."В"); та **Б)** розвиток саме невеликого бізнесу (МСБ), у т.ч. на ефективність сфери його державної фінансової підтримки-стимулювання – додатково до вже значеного у цьому контексті у приведеному вище фрагменті праці (див. "Ступінь сприятливості веденню бізнесу держрегуляторних умов"). **А)** Держбюджет будь-якої країни – це "найбільший, основний (величиною у 30-50%ВВП) фінансовий фонд та за своєю сутністю – основний фінансовий програматор загальнонаціонального розвитку", що має вирішально спрямовувати увесь національний розвиток в русло саме "бізнес- та інноваційно-активного комплексно-стійкого розвитку-зростання", втім він (держбюджет) та його основні функції в Україні є важко уражені та дуже послаблені (див. також нижче – "народногосподарські та держбюджетні збитки і втрати") масштабною високою хронічною корупцією, так, за даними СБУ[61]: в Україні корупцією уражені всі гілки державної влади, однак найбільше ті держструктури, діяльність яких пов'язана з державним цільовим фінансуванням, розподілом та використанням бюджетних асигнувань, експортом та імпортом, приватизацією, землекористуванням, ліцензуванням, митним та податковим контролем, а також правоохоронні та судові органи, тощо; причому, ситуація в державі (і країні) значно ускладнюється внаслідок постійного зростання рівня корупційних проявів у судових органах, нерідкими є випадки винесення явно неправосудних рішень та факти використання корумпованих судей у "рейдерських атаках". Найнагальнішу актуальність кардинального покращення стану судової системи висловив у 2009р. Голова Комітету ВРУ з питань правосуддя С.Ківалов: судова система в Україні є вкрай недосконалою, багато у чому застарілою і практично безконтрольною, суспільство та представницька влада не мають можливості контролювати суддів, які порушують чинне законодавство, крім того, більше 90% громадян (а підприємців-бізнесменів – напевно ще більше. – Моє зауваження) не довіряють вітчизняній судовій системі – в Україні немає жодного інституту влади, що має такий негатив (за [62]). Своє занепокоєння "нестримною" корупцією у правоохоронній системі України у 2009р. висловила навіть ООН (робоча група ООН по довільним затриманням у своїй доповіді у Женеві на 10-й сесії Ради Європи з прав людини) (за [63]). В Україні усі 1990-2000-і рр. основні правоохоронні органи (МВС, прокуратура, СБУ) контролюють (корупційно "кришують") усі основні доходні ринки (високодохідні (під)галузі бізнесу), неофіційно поділивши їх між собою, причому, стабільність (у т.ч. – арбітраж) цієї системи забезпечується-контролюється центральною (найвищою, у т.ч. – президентською) владою (за [64]). Тобто, на кардинально-негативну відмінність від ПРК, в Україні вже довготривало скоріше і все більш

немає чи не найголовнішого чинника активного і ефективного бізнес- і загальноекономічного розвитку – ефективної (передусім – некорумпованої) правоохоронної (насамперед – судової) системи. Рудольф Джуліані (мер Нью-Йорку у 1993-2001рр., а у 2001р. – "Мер Америки" та "Людина року" – передусім як активний ефективний реформатор та борець зі злочинністю та корупцією) у 2008р. вважав: в Україні необхідно зробити акцент на боротьбі з корупцією, бо відсутність корупції – головна умова вкладання інвестицій, а саме хабарництво (корупція) псує репутацію Києва (України) в очах інвесторів [65]. "Сумарна величина (у % від об'єму продажів (виручки)) хабарів від бізнесу": а) усі ПРК – набагато менше 1; б) Україна (дані Інституту економічних досліджень та політичних консультацій, Київ) – 3,6 (2006р.), 4,2 (2007р.), причому, відповідні опитування показують, що в Україні близько 90% підприємців вимушені додатково оплачувати послуги адмінресурсу (за [53]), зрозуміло, що вказане найобтяжливішим є саме для невеликого бізнесу (МСБ). Рівень же хабарів (в Україні – великий) у підсумку зумовлює – значно гіршу (порівняно з бізнесом ПРК) цінову та інноваційну і загальну конкурентоспроможність (продукції) українського бізнесу та багато у чому і значно гірший (пригніченіший, менш – конкурентний і активний та інноваційний і комплексно-сталий) розвиток усієї бізнес-сфери і економіки України. Цьому ж сприяє також і суттєве гальмування в Україні розвитку вільно-ринкової конкуренції виробників (монополізація ринків, особливо – найдохідніших), що також породжується вже і все більш надмірною і тотальною українською корупцією. Навіть саме тільки усе щойно (у п."А") зазначене доводить, що тотальна і все міцніша корупція в Україні (особливо і передусім – у правоохоронно-судовій системі) і прямо, і опосередковано найкардинальніше: а) гальмує і деформує як у цілому бізнес-розвиток (особливо найменш захищений і відносно слабкий – невеликий – МСБ), так і увесь загально-економічний і -національний розвиток. **Б) В Україні вже довготривало (особливо – впродовж останніх років) загальновідомою є (зокрема, з численних відповідних публікацій у електронних і друкованих ЗМІ) просякнутість-ураженість масштабною важкою корупцією (корупційні – побори та "відкати" (до 30%) з продавців продукції (у т.ч. – з невеликого бізнесу – МСБ), завищення у разі закупівельних цін на продукцію, тощо) всієї системи держзакувель (у десятки млрд. грн. щорічно), що у підсумку не тільки суттєво підриває усю систему держфінансів та погіршує їх результативність і ефективність, але й значно погіршує загальноекономічний та бізнес-розвиток (у т.ч. – невеликий – МСБ). В Україні корупцією важко уражена також і вкрай замала (у т.ч. багато у чому саме через вкрай надмірну корупцію) державна цільова держбюджетна фінансова підтримка розвитку невеликого бізнесу (за [66]): у 2007-2008рр. загальна урядова держбюджетна фінансова підтримка на здешевлення кредитів, що залучаються суб'єктами малого підприємництва була дуже малою (особливо – порівняно із дійсним масштабом потреб) – лише тільки близько 25 млн. грн. у 2007р. та 32 млн. грн. у 2008р. на всю Україну (за [66]), при цьому, у багатьох областях зазначені держкошти надавалися, як правило, за суб'єктивною ознакою – ці цільові держбюджетні кошти отримують тільки наближені до влади бізнеси (в основному – афілійовані з депутатами місцевих органів влади), до решти невеликого бізнесу кошти не доходять (за [66]). Усе щойно зазначене не тільки значно знижує ефективність мізерної цільової державної фінансової підтримки розвитку та сам розвиток невеликого бізнесу в Україні, а і також девальвує саму ідею вказаної державної**

підтримки, нищить мотивацію українців до створення підприємств МСБ (самореалізації у ньому). Результат усього зазначеного – закономірний: в Україні висока масштабна корупція не тільки значно гальмує розвиток вже існуючого МСБ (особливо – дуже важливого, але найуразливішого – (Н)ВІА-МСБ), але й вирішально блокує утворення нового МСБ (особливо – (Н)ВІА-МСБ). Останнє доводить такий наступний матеріал (за [67]). В Україні станом на кінець 2008р. вже не тільки особи робітничих спеціальностей, а і більшість (до 85%) висококласних (висококваліфікованих) спеціалістів (тобто – потенційних, а за достатньо-сприятливих умов ведення бізнесу – досить реальних майбутніх засновників підприємств МСБ, у т.ч. найважливішого – (Н)ВІА-МСБ) самих різних спеціальностей (юристи, будівельники, фінансисти, машинобудівники, науковці тощо), навіть ті, що стало відносяться до "середнього класу", твердо чи досить твердо обрали для себе еміграцію на ПМЖ до ПРК (за [67]), причому, саме "висока і тотальна чиновничья (держінститутів) корупція в Україні" є вирішальним мотивом зазначених рішень, це доводить матеріал табл. А.2, з сутності чинників якої (табл. А.2) видно, що саме до "чинника-1 (п."1")" у підсумку можуть бути згорнуті усі ін. чинники табл. А.2. Тобто, саме тотальна висока корупція унеможливує самореалізацію у МСБ найобдарованіших і найпідприємливіших українців, змушуючи їх емігрувати. **В)** Висока ступінь кардинально-негативного впливу на загальнонаціональний "комплексно-стійкий розвиток-зростання" дуже високої і масштабної корупції в Україні (її держсектору, держінститутів) витікає також і з надто великого масштабу сумарних народногосподарських (у т.ч. – держбюджетних) збитків-втрат, що нею завдаються. Так, за даними СБУ на 2008р., в Україні загальна приблизна сума самих тільки прямих(!) держбюджетних щорічних збитків від корупції – не менше 12 млрд.\$ на рік [61], тобто – у 2007-2008рр. щонайменш близько 10%ВВП або близько 1/3 держбюджету України щорічно, в той час як у ПРК сума аналогічних щорічних збитків – близько 2-3%ВВП або 5-10% держбюджету країни (якщо оцінювати за значенням типового для ПРК балу у рейтингу Transparency International, що є у 3-4 рази кращим, ніж для України). На 2009р. в Україні (на прикладі Києва) "типовий рівень" корупційного розкрадання бюджетних коштів через механізм "відкатів" при тендерних закупівлях – до 30% (за [68], оцінки мера Києва – Л.Черновецького), при цьому, непоодинокую є інформація у ЗМІ про держзакупівлі за завищеними у рази цінами. Самозрозуміло, що такі величезні корупційно-зумовлені збитки-втрати держбюджету не тільки дуже послаблюють його та його функції (зменшують величину і ефективність бюджету та держвидатків), але і пригнічують та деформують усі види розвитку України – бізнес-розвиток (держсектору, а також – невеликий (МСБ), що в усіх цивілізованих країнах суттєво підтримується за держбюджетний кошт), НТП (особливо, що фінансово підтримується з держбюджету – фундаментальний, капіталоемний та ін. найбільш важливий та ВВП- і бюджетоутворюючий), загально-економічний, соціально-економічний, демографічний, екологічний (екологізація), конкурентоспроможності та всі ін. види і складові "комплексно-стійкого НТП-базованого розвитку-зростання". Якщо до цих збитків додати і непрямі народногосподарські збитки, зокрема від – недовиробництва ВВП внаслідок пригнічених корупцією сукупної пропозиції (бізнес-розвитку і виробництва) та сукупного споживання (купівельної сили-спроможності населення, бізнесу і держави) плюс виведення капіталів за кордон (цілком ймовірний сумарний

масштаб яких – 10-20%ВВП), то загальний масштаб сумарних народногосподарських збитків-втрат, завданих корупцією в Україні – близько 20-30%ВВП щорічно. Такий (надто високий) рівень корупційно-зумовлених народногосподарських збитків у будь-якій країні робитиме неможливим розбудову-розгортання в ній "стійкого розвитку-зростання". Як однозначно витікає із усього приведеного вище, саме висока (і галопуюча) тотальна корупція в Україні (її держсектору, держінститутів) є найбільшим гальмом-блокиратором та дезорганізатором і деформатором – загальноекономічного і бізнес-розвитку, НТП та у підсумку – розбудови і розгортання в країні "бізнес-активного інноваційно-базованого комплексно-стійкого розвитку-зростання".

• "Дійсні причини та основні підсумкові загально-національні (-економічні і -суспільні) наслідки роздержавлення-приватизації держпідприємств": а) ПРК – реально (дійсно) низька дохідність-прибутковість чи збитковість держпідприємств, наслідки – як правило позитивні; б) Україна – висока реальна (дійсна) дохідність-прибутковість держпідприємств, скоріше і переважно негативні (і шкідливі) наслідки. В Україні у 1991-2008рр. приватизація-роздержавлення держпідприємств була тотальною – приватизовано було близько 100 тис. держпідприємств – майже 80% (у т.ч. – більшість і стратегічних держпідприємств, що початково не підлягали приватизації), на 2008р. у держвласності залишилося тільки близько 20% підприємств, що найкардинальніше (і переважно – негативно) вплинуло на абсолютно усі складові і види загально-національного розвитку України – на: розвиток і стан усієї сфери держуправління та ДРЕ, бізнес- та загально-економічний і держбюджетний (держфінансів) розвиток, НТП, конкурентоспроможність, соціально-економічний, еколого-економічний (природокористування) і суто-екологічний, демографічно-міграційний, тощо. Велику і переважно дуже негативну відмінність від ПРК усього спричиненого і пов'язаного з загальносуспільно-неефективною "великою українською приватизацією держпідприємств 1990-2000-х рр." доводить увесь попередній (вищепроведений) матеріал цієї праці вкупі із матеріалом приведеним нижче (далі). Цілковиту спроможність держпідприємств (за умови (суспільно-)ефективних держменеджменту та держінститутів) господарювати і розвиватися ефективно доводить досвід не тільки ПРК (у яких чисельність держпідприємств – велика, а випадки не- чи недостатньо-ефективного їх господарювати та приватизації – одиничні), а також і порівняльний досвід і результати Білорусі та України (ВВП-2007/2008рр. порівняно з ВВП-1990р. = 100%): а) Білорусь (з малою глибиною приватизації і переважно державними промпідприємствами) – 150%; б) Україна (з великою глибиною приватизації і переважно недержавними приватизованими промпідприємствами) – лише тільки 67%. Як вже зазначалось вище (у розділі 1), на 2007-2008рр. за цим показником Україна – одна з найгірших країн (у числі аутсайдерів) не тільки у всій Східній (постсоціалістичній) Європі, а навіть – у СНД, відносячись до числа небагатьох (поодиноких) країн СНД з ВВП-2007/2008рр. меншим, ніж у 1990р., хоча за "ВВП / особу населення" у 1990р. Україна і Білорусь (маючи приблизно однаковий рівень НТП- і промислового розвитку) були у числі лідерів і СРСР, і країн Сх.Європи. Хоча обвальна-швидка тотальна приватизація держпідприємств (держмайна) в Україні і декларувалося (вищими держінститутами, держменеджментом) як передача держпідприємств ефективнішим за державу (держменеджмент) приватним власникам – задля

всебічного загальносуспільного прогресу і блага, однак, загальносуспільні (з позицій "загальнонаціонального комплексно-стійкого розвитку-зростання") підсумки "великої української приватизації 1990-2000-х рр." для всієї країни (більше 90-95% населення) є скоріше різко-вираженими негативними для абсолютно усіх сфер розвитку України: а) у сфері дежуправління і держфінансів (держбюджет та уся сукупність ін. видів економічно-майнових держактивів) – багато у чому підпорядкування, "тіньова приватизація", монополізація передусім своїм вузько-приватно-корпоративним інтересам найбільшими організованими державно-монополістичними (або – бізнес-політичними) групами (ОДМГ-ОБПГ-ми, що утворилися в результаті зазначеної переважно і багато у чому сумнівнівної "великої української приватизації") усіх сегментів і складових (держ)влади (держінститутів, сфери держуправління) та ДРЕ і держфінансів (у т.ч. – майнових – держпідприємства, земельні ділянки та ін. нерухомість, держзапаси, тощо) країни, погіршення їх загально-суспільної (у контексті саме "загальнонаціонального комплексно-стійкого розвитку") результативності та ефективності; б) у бізнесовій та економічній сфері – надмірна монополізація (ОДМГ-ОБПГ-ми) ринків і всієї економіки, що сгенерувало-породило повний широкий спектр різко-негативних ефектів не тільки у сферах економіки і бізнес-розвитку (обмеження конкуренції і гальмування бізнес-розвитку та інноваційності і ефективності, конкурентоспроможності і розвитку всієї економіки, її та усієї сфери держфінансів різноаспектне деформування (негативна зміна їх різноаспектних пропорцій) і дезорганізація), а і у абсолютно всіх ін. сферах країни; в) у сфері НТП – довготривале і надкритичне його гальмування та згасання потенціалу внаслідок, зокрема – нерідко шкідливих-руйнівних для "НТП-генеруючого комплексу" наслідків невиваженої приватизації у ньому (перепрофілювання, банкрутство, закриття і ліквідація, і т.п. підприємств, НДІ, тощо), довготривалого (усі 1990-2000-ї рр.) і надкритичного (сумарно – у десятки %ВВП щорічно) перманентного фінансово-майнового висотування ДМОГ-ми усієї сфери держфінансів (держкошти, держмайно, ін. держактиви), обмеження і гальмування розвитку конкуренції, монополізації економіки та сфери держуправління і держфінансів; г) у соціально-економічній і соціальній сфері – дешева праця та тотальна малозабезпеченість і бідність навіть зайнятого населення, виникнення і зростання надкритичної (що вирішально гальмує усі види національного розвитку) гіперстратифікації (суспільно-економічного гіперрозшарування населення – менше 5% (над)багатих та не менше 1/3 бідних і жебраків), вкрай малий "середній клас", один з найгірших у Європі економічний рівень життя та купівельної спроможності населення; д) у сфері надро- і природокористування – переважно вузько-приватно-кокорпоративна монополізація та активна екстенсивна задешева високо-екозбиткова гіпер(над)експлуатація надр та ін. природних ресурсів вкупі із нерідким нехтуванням основними екологічними вимогами і стандартами, зростаюче обмеження доступу більшості населення до продно-рекреаційних ресурсів тощо; є) у екологічній сфері – випереджальне (відносно змін фізичного об'єму ВВП – ВВПреал.) погіршення екології по всій країні, одні з найбільших (якщо не найбільші) у світі рівні – питомої (на 1 гр.од. ВВП) еко-збитковості економіки та сумарного народногосподарського (у %ВВП) еко-збитку; ж) у сфері здоров'я нації та демографічно-міграційній сфері (внаслідок усього вищезазначеного) – стрімке кардинальне (у рази) погіршення усіх без виключення видів здоров'я нації (фізичного,

психічного, емоційного тощо), невпинне зростання трудової і на ПМЖ (е)міграції, значне (порівняно з 1980-ми рр. та більшістю ін. невідсталих країн світу) скорочення фактичної і очікуваної тривалості життя населення, погіршення його вікової структури, перманентно-стрімкі і надкритичні (понад просте, нерозширене відтворення) – скорочення чисельності населення, загальна депопуляція нації. Навіть саме тільки щойно вищезазначене висвітлює величезний (у десятки млрд. \$ / рік) що(середньо)річний сумарний загальний непрямий (похідний і мультиплікативний від сумарного прямого) народногосподарський збиток від "великої української приватизації 1990-2000-х рр.". Окрім усього вище- та нижчезазначеного, добрим інтегральним індикатором загальнонаціональної неефективності "великої української приватизації 1990-2000-х рр." є – рейтинг країн за "ефективністю влади", "ефективністю бізнесу" та "національною конкурентоспроможністю" авторитетного у всьому світі Лозаннського IMD для 55 країн у 2008р. та 57 країн у 2009р.: ПРК – лідери рейтингу, Україна – аутсайдер рейтингу – 52, 52 та 54 (2008р.), 56, 53 та 56 (2009р.). Тепер щодо найбезпосередніших і найнаочніших переважно і в цілому негативних ефектів (збитків, втрат) від "великої української приватизації 1990-2000-х рр." що піддаються достатньо-простому і - прозорому кількісному виміру (оцінкам). За даними ФДМУ, на 2008р. з усіх приватизованих держпідприємств лише тільки близько 60% працювали, а тисячі – взагалі припинили існування, у т.ч. – після розграбування новими приватними "ефективними" власниками. Оцінемо величезний (у багато десятків, якщо не у сотні млрд. \$) сумарний прямий народногосподарський (держбюджетний – загальносуспільний) збиток від "великої української приватизації держпідприємств 1990-2000-х рр.". В Україні на 2009р. від усієї приватизації (переважно через процедури приватизаційних цінних паперів та штучних банкрутств, тобто – майже за безцінь) близько 100 тис. (у т.ч. – стратегічних, унікальних, одних з найбільших у Європі і світі) держпідприємств до держбюджету сумарно надійшло лише тільки – менше 10\$млрд., причому за офіційними даними ГПУ (2005р.), з порушенням законності було приватизовано – близько 3 тис. держпідприємств, хоча загальновідомо що у 2005р. у ЗМІ на урядовому рівні спочатку було озвучено цифру – близько 30 тис. таких держпідприємств, яка згодом поступово зменшувалась до – 3000, 300, 30, а потім ця тематика на вищому владному рівні і у ЗМІ взагалі просто дуже тихо ущухла. А за оцінками нині екс-, а раніше тричі генпрокурора України С.Піскуна (за [69]): на 2007р. в Україні близько 80% власності насправді є набутою незаконно, зокрема, таких заводів як НЗФ – тисячі (НЗФ – Нікопольський завод феросплавів – найбільший у Європі такий завод, контрольний пакет якого у 2003р. було приватизовано лише тільки за 38 млн. грн. або 7 млн.\$, реальна ж ринкова вартість НЗФ на 2008р. – більше 1\$млрд.). Як свідчать широко оприлюднені у закордонних і українських ЗМІ в останні (2005-2008) роки оцінки капіталізації бізнес-статків самих тільки близько 100 найбагатших українців, сумарна дійсна справедлива ринкова вартість усіх (близько 100 тис.) приватизованих держпідприємств становить у теперішніх цінах – близько 150-200 млрд. \$. Ще значно (багаторазово) більша сума (до 0,5-1 трлн. \$) витікає із оцінки, наприклад, загальної вартості усього майна (будівлі, земля, заповідники тощо) НАНУ, яка на 2008р. оцінювалася академіком Ю.Пахомовим у – мінімум 50 млрд. \$ (за [70]), якщо врахувати відносно (решти вже приватизованої економіки) невелику частку НАНУ у виробництві ВВП – кілька %ВВП, то

власне і виходить вищезазначена вартість – до 0,5-1 трлн. \$. Навіть із самого тільки зазначеного щойно вище видно: "велика українська приватизація 1990-2000-х рр. навіть самих тільки держпідприємств" відбулася фактично за безцінь (у десятки разів дешевше їх дійсної справедливої ринкової вартості), передусім для держбюджету, тобто – для більш як 95% населення України. Кардинальну загально-суспільну широко-комплексну неефективність "великої української приватизації 1990-2000-х рр." остаточно було доведено (з позицій саме "комплексно-стійкого розвитку-зростання") загальновідомим процесом розгортання в Україні (набагато – у рази стрімкішим, глибшим і важчим за широко-комплексними загально-суспільними наслідками, ніж у ПРК і навіть ніж у ін. країнах Сх.Європи та СНД) у 2008-2009рр. фінансово-економічної кризи, не тільки потужним провідником, а і значним посилювачем якої в Україні стала її неінноваційна слабоконкурентоспроможна малопродуктивна монотоварна (вкрай малодиверсифікована) надмірно-несамодостатня і експортно-імпортно-надмірно-деформована економіка зі слабкими бізнес-розвитком і внутрішнім ринком, яка (економіка) формується і контролюється переважно (до 80-85%ВВП) відповідним (за своїми характеристиками) великим і найбільшим бізнесом (ВНБ – ФПГ, точніше – ДМОГ-ОБПГ), на домінуючу користь саме якого власне і було здійснено та продовжує здійснюватися "велика українська приватизація (вже будь-якого держмайна) 1990-2000-х рр.". Як зазначається, наприклад, у [71], "к пятым президентским выборам мы подходим в ... состоянии экономического спада, девальвации доверия к нашей стране за рубежом, обострения конфликта нескольких группировок во власти за оставшиеся в госсобственности объекты и полномочия государственных органов". Повну справедливість цієї тези, а також вищеприведеного матеріалу доводить відповідно-контекстний огляд за останні роки, зокрема, численних публікацій у мережі Internet та у авторитетній друкованій періодиці, наприклад – Тижневик "2000", "Зеркало недели", "Власть денег", "Деловая столица", "Инвестгазета", "Вечерние вести", тощо. Вищеприведене (у цьому абзаці, у цьому (2-му) та у 1-му розділах праці) та приведені нижче доводить таке: а) український великий і найбільший бізнес (ФПГ, точніше – ДМОГ-ОБПГ), що сформувався і продовжує формуватися, як правило, у сумнівнівно- чи незаконно-приватизаційний спосіб та завдавши і продовжуючи завдавати Україні величезних щорічних сумарних (прямі + непрямі) народногосподарських збитків (у десятки млрд. \$ середньорічно) з загальносуспільних позицій (за основними критеріями "комплексно-стійкого розвитку-зростання") є скоріше незадовільно-ефективним (якщо не шкідливим); відповідно – б) уся українська економіка, яку тотально (до 80-85%ВВП) контролює і формує саме великий і найбільший бізнес (ФПГ, точніше – ДМОГ-ОБПГ), також є скоріше незадовільно-ефективною з усіх позицій і за усіма критеріями "комплексно-стійкого розвитку-зростання", що доводить увесь вище та нижче (далі) приведені матеріал даної праці. Усе приведені вище (у т.ч. – у розділі 1 праці) та нижче (далі) однозначно доводить таке: в результаті обвального-тотальної (у т.ч. – багатьох стратегічних та унікальних підприємств – що початково не мали приватизовуватися), високорупованої, переважно незаконної чи сумнівної, гіпердешевої (для держбюджету і майже всього населення), нерідко безконтрольної, переважно без жодних інвестзобов'язань та загальносуспільно (з позицій саме "комплексно-стійкого розвитку-зростання") невиваженої "великої української приватизації держпідприємств

та ін. держмайна 1990-2000-х рр." в Україні не тільки відбулися обвальна деіндустріалізація та кардинальна примітивізація загально-економічного розвитку та залишків індустрії, а також з величезними і вкрай надмірними комплексними (багатовимірними) загальносуспільними збитками (у т.ч. – екологічними) та неповоротними втратами (у НТП і виробничому, демографічно-генетичному, екологічному та у всіх ін. національних потенціалах) сформувався і продовжує формуватися в той же спосіб так званий "периферійний дикий (скоріше і багато у чому – слабо(не)цивілізований, соціально- та екологічно-мало(без)відповідальний, відсталий і непрогресивний, тощо) капіталізм", тому наслідки "великої української приватизації держпідприємств та ін. держмайна 1990-2000-х рр." є не тільки переважно виражено-негативними, а і багато у чому – шкідливими, причому, з позицій та за критеріями саме "комплексно-стійкого розвитку-зростання". Усе вищезазначене є результатом того, що на кардинально-негативну вімінність від ПРК, в Україні усі 1990-2000-і рр. надмірно (загальносуспільно-)неефективна держава, як правило, вирішувала завдання не довести ефективність держпідприємств та їх розвитку, а показати прямо протилежне з метою їх наступної за(над- і гіпер-)дешевої приватизації на користь дуже невеликого кола приватних власників, дуже асоційованих з владою.

- "Рівень довіри населення (у т.ч. – ділових кіл – підприємців-бізнесменів) до держінститутів" (% тих, хто довіряє): а) ПРК – переважно більше 50% і, як правило, не менше 30-40%; б) Україна – 30-40% у 05.2007р. (залежно від (держ)інституту: міліція – 32,5%, ВРУ – 35,4%, партії – 38%, уряд – 39,5%, ГПУ – 41,3%) (за [53]), 5-30% у 12.2008р. (зокрема: армія – 30,9%, міліція – 17,9%, судова система – менше 10%, ВРУ – 5,1%, партії – 4,6%), причому, у 01.2009р. 18% українців-респондентів усіх чиновників взагалі ненавиділи (за [72], Від початку кризового періоду (з 10-11.2008р.) розвитку України (та з врахуванням його основних загальновідомих подій – нерідко корупційно-базованих) та особливостей їх розгортання) "рівень довіри усього населення (і бізнесу) до усіх держінститутів та їх діяльності" погіршився до вкрай низьких величин (частка, %, респондентів, що не довіряють): уряд – 83%, парламент (ВРУ) – 95%, Президент – 85% (за [73], результати соціопитування 22-23.11.2008р.), що є найгіршими "рівнями довіри до держінститутів та їх діяльності" навіть в усій СНД, як відзначалося багатьма експертами у багатьох українських ЗМІ, а також є закономірним, бо більшість – 82% населення країни вважали у 11.2008р., що фінансово-економічна криза в Україні спричинена в основному саме внутрішніми чинниками (результати всеукраїнського соціопитування 21-24.11.2008р.), основними з яких є саме держчинники (держінститути та їх діяльність). В Україні навіть у докризовий (до 10-11.2008р.) період регулярні соціопитування різних авторитетних агенств стабільно показували – довготривало і стало-переважаюча більшість (у межах 60-65%) населення країни стабільно відзначала, що "ситуація в (У)країні розвивається у невірному напрямі", тим самим переважно негативно оцінюючи якість держінститутів і держменеджменту України. З початком розгортання кризи в Україні зазначені оцінки населення стали надкритичними – "Вважали, що події в країні розвиваються невірно (тобто, країна розвивається у невірному напрямі)", % українців-респондентів: 65,3% у 07.2008р., 90% у 01.2009р.[74], що є надзвичайно негативними (незадовільними) рівнями для будь-якої країни. Як зазначають експерти (за [73]): в Україні з 1991р. рівень соціального

оптимізму в українському суспільстві лише тільки один нетривалий раз (кілька місяців у 2005р.) перевищував 50%. (більшість населення довіряла владі та вважала, що країна розвивалася у вірному напрямі). Є самозрозумілим, що в Україні бізнес (ділові кола), який набагато краще за пересічне населення знає і розуміє особливості та (не)ефективність держменеджменту та держінститутів, довіряє їм ще значно менше та оцінює їх діяльність ще гірше, ніж населення в середньому. Достатньо-вичерпно доповнює картину та деталізує природу стійкої і вкрай високої недовіри населення і бізнесу (ділових кіл) до держінститутів (влада, тощо) і їх діяльності в Україні упродовж 2006-2008рр., зокрема, наступне (пп."А-В").

А) Матеріал табл. А.1 та А.2 (Додаток А). Б) Соціопитування населення України у відносно благополучному 11.2006р. показало таке[53]: оцінили тогочасну ситуацію в Україні як напружену і конфліктну понад 67% населення і лише 12% – як спокійну; при цьому, причинами занепокоєння населення ситуацією в Україні були: а) зростання соціальної прірви між багатими та бідними (80% опитаних); б) недовіра до влади (77%); в) зростання корупції (60%); г) екологічна ситуація (64%); д) зростання кількості мігрантів та біженців (34%); доречі, чинник п."а)" (найгірший за рівнем) опосередковано, але переконливо відображає відповідну масову оцінку ступеню загальносуспільної неефективності "великої української приватизації 1990-2000-х рр." та неефективності діяльності держави у цій сфері. **В) Загальновідомим є факт** все більшого домінування в українському суспільстві (а в ділових колах – особливо) впродовж усіх 1990-2000-і рр. наступної тези – "В Україні склалася така ситуація, при якій влада і народ живуть немов по різні сторони закону: від одних ваимають його беззаперечного виконання, інші (причому ті, хто вимагає!) не вважають для себе за потрібне його виконувати" (Матвієнков Сергій, депутат ВРУ 3-5 скликань, [75]).

Із зазначеного видно, що ще на 11.2006р. приблизно 65-80% населення фактично відзначили скоріше відсутність в Україні саме "комплексно-сталого розвитку-зростання", а також його основних необхідних "сталостей"-складових – соціально-економічної, соціальної, екологічної, законності (верховенства права), довіри до держави, політичної, демографічно-міграційної тощо. "Довіра" (насамперед і особливо – населення та бізнесу (попиту-пропозиції) до держави (та її діяльності) – найпотужнішого, основного регулятора економіки) – найголовніший засадничий фактор активної та комплексно-ефективної ринкової економіки і такого ж бізнес-розвитку (ділової активності) – активного розгортання "комплексно-сталого загальноекономічного розвитку-зростання". Це є самозрозумілим, а також підтверджується, зокрема, у зазначеному вище (у розділі 1 даної праці) дослідженні – "Індекс процвітання країн ("ІПК")" (рейтинг 104 країн за 2008р. за щасливістю життя громадян/населення): в усіх країнах-лідерах "ІПК" (Австралія, Австрія, Фінляндія, ФРН, Сингапур, США) має місце високий рівень довіри населення до уряду. В Україні впродовж усіх 1990-2000-і рр. "рівень довіри всього населення і бізнесу до всіх держінститутів та їх діяльності" є стало (вкрай) низьким-негативним (див. дещо вище) та значно-набагато (і часто – у рази) гіршим ніж у ПРК, тому абсолютно закономірним результатом цього в Україні є – набагато (і в основному – у рази) гірші, ніж у ПРК, підсумки загальноекономічного і бізнес-розвитку (особливо – (науково-)виробничого інвестиційно-інноваційно-активного) та розбудови-розгортання (скоріше – їх відсутність) НТП і "інвестиційно-інноваційно-базованого комплексно-стійкого розвитку-зростання". Тобто, на

дуже велику відмінність від ПРК, у яких в основному комплексно-ефективна держава (держінститути та держменеджмент) є джерелом (організатором і стабілізатором) "бізнес-сприятливого і -розвинутого інвестиційно-інноваційно-активного комплексно-стійкого загальноекономічного розвитку-зростання", в Україні навіть на 2006-2008рр. в основному комплексно-неефективна держава (держінститути та держменеджмент) є скоріше і багато у чому усе більшим гальмом (дезорганізатором і дестабілізатором) зазначеного "розвитку-зростання". Як вже зазначалось вище, загальновідомо, що в Україні, особливо у 2000-і рр., відбулося потужне взаємопроникнення (-дифузія) держави та великого і найбільшого бізнесу (ВНБ, – що утворився в ході "великої української приватизації 1990-2000-х рр." – переважно сумнівної чи незаконної та багато у чому загальносупільно-неефективної і -шкідливої), в результаті чого утворився міцний державно-бізнесовий конгломерат – великі і найбільші організовані державно-монополістичні (або – бізнес-політичні) групи (ОДМГ-ОБПГ, політичним відгалуженням/крилом яких є вищезазначені "партії"), які власне і формують державу (держінститути, держменеджмент) та її діяльність в Україні, як доводить усе приведене вище та нижче – скоріше незадовільні – загальносупільно-неефективні та вкрай надмірно комплексно-збиткові. Це означає, що і держава, і ВНБ несуть спільну відповідальність за: а) довготривалі підсумки загально-національного розвитку – переважно скоріше незадовільні з позицій і за критеріями "бізнес-сприятливого інноваційно-активного комплексно-стійкого розвитку-зростання"; та б) обгрунтоване (справедливе) дуже велике (надмірно-велике) невдоволення населення України (у т.ч. – невеликого бізнесу – МСБ) широко-комплексними умовами буття (життя та бізнес-діяльності) в країні.

- "Рівень (%ВВПофіц) тінізації економічної діяльності у країні" (за [53]): Україна – 40-50 (за переважаючими експертними оцінками), усі ПРК – у межах 10-20. Завелика тінізація економічної діяльності в Україні (приховування бізнесом та окремими громадянами своїх дійсних доходів-прибутків) є логічним наслідком довготривало існуючих в країні (і створених передусім саме державою) багатьох (у т.ч. – вищезазначених) потужних "тіньоутворюючих" чинників: скоріше несприятливі умови (переважно – держрегуляторні) ведення бізнесу і взагалі ділової-економічної активності-діяльності; дуже висока і тотальна корумпованість держінститутів і всього держсектору (корупційний держброк на ділову активність, тощо); надто часті випадки неефективного та нецільового (у т.ч. – розкрадання, – див. вище у даній праці) використання держінститутами і усім держсектором значних держбюджетних коштів (більша частка яких стягується з бізнесу і населення); стійка тотальна недовіра населення і бізнесу до держінститутів та їх діяльності; усе більше домінування, як вже зазначалось вище, в українському суспільстві (у ділових колах – особливо) впродовж усіх 1990-2000-х рр. думки, що виражається тезою – "В Україні склалася така ситуація, при якій влада і народ живуть немов по різні сторони закону: від одних вимагають його беззаперечного виконання, інші (причому ті, хто вимагає!) не вважають для себе за потрібне його виконувати" (Матвієнков Сергій, депутат ВРУ 3-5 скликань, [75]); – це усе показано/доведено у даній праці вище. Завелика тінізація економічної діяльності в Україні у підсумку кардинально і всебічно (багатоканально) гальмує і надто деформує увесь національний "інвестиційно-інноваційно-базований комплексно-стійкий розвиток-зростання" (у т.ч. – за рахунок бюджетних

недонадходжень і недовидатків внаслідок надмірної тонізації економіки). В Україні у невеликому бізнесі (МСБ, – який є слабшим і менш захищеним, ніж великий бізнес, від надто негативних держчинників та скоріше важких умов ведення особливо невеликого бізнесу) рівень тінізації (передусім – "захисної" від зазначеного) діяльності є закономірно вищим.

- "Індикатори сприятливості бізнес-розвиткові (у т.ч. – інвестиційно-інноваційно-активному та МСБ) стану позиково-кредитного ринку в країні". Типова вартість (% річних) банківських бізнес-кредитів у нацвалюті: Україна (2004-2007 рр.) – близько 18-25; ПРК – 5-10. "Середньостроковими" вважаються банківські кредити (роки): Україна – 1-3; ПРК – 1–7(8)[53]. "Сумарні банківські кредити економіці (% до ВВП)" як індикатор доступності банківських кредитів[53]: Україна (2006р.) – близько 50; ПРК (середня) – 200-300. У ПРК через переважно низьку (менше 3-4%/рік) та досить керовану і прогнозовану інфляцію доступність позикових ресурсів і для банків, і від банків (для бізнесу та населення) – високі і високосприятливі для активного інвестиційно-інноваційного бізнес- і загально-економічного розвитку-зростання з суттєвими ознаками "сталого", в Україні – навпаки, і передусім через зависоку (більше 10%/рік – "майже галопуючу"[53] – надто шкідливу) поганокеровану і важкопрогнозовану інфляцію, інтегрально- і базово-зумовлену саме скоріше незадовільним комплексним держадмініструванням бізнес- і загальноекономічного розвитку та НТП, і відтак – незадовільними результатами у розбудові "бізнес-сприятливого інноваційно-активного комплексно-стійкого розвитку-зростання". На велику і негативну відмінність до ПРК, існуючі в Україні впродовж усіх 1990-2000-х рр. умови (вартість та строки) типового вільноринкового банківського кредитування є скоріше неприйнятними (а кредити – непридатними) для активного і ефективного реально-виробничого (матеріального) бізнес-розвитку, а для інвестиційно-інноваційно-активного – особливо, вони (умови банківського кредитування) є більш-менш прийнятними і сприятливими тільки для "короткого" (швидкооборотного) бізнесу – торговельно-посередницького та ін. швидких послуг, харчопрому, видобувного і сировинно-орієнтованого, тощо, – тобто, для бізнесів, на яких спеціалізується більшість великого і найбільшого українського бізнесу (ФПГ). Для невеликого бізнесу (МСБ, тим більш – для інвестиційно-інноваційно-активного реально-виробничого МСБ – (Н)ВІА-МСБ) умови та взагалі доступність банківського кредитування в Україні є ще значно гіршими, причому, багато у чому "завдяки" саме державі: банки не надто прагнуть займатися кредитуванням невеликого бізнесу (МСБ), підвищені (кредитні) ризики та непрозорість (захисна від держчинників тінізованість) діяльності (і часто гірша за дійсну кредитоспроможність) якого, як вже було доведено вище, вирішально породжуються скоріше несприятливими (за рахунок саме держчинників) умовами ведення передусім саме невеликого бізнесу, негативному впливу яких відносно слабкий і уразливий невеликий бізнес (МСБ) часто не спроможен ефективно легально і цивілізовано (офіційно і у правовий спосіб) протистояти. Тобто, у загальному (нормальному – як у ПРК) випадку бізнес-сприятливий кредитний комбанківський механізм є кардинальним прискорювачем розвитку всієї бізнес-сфери (у т.ч. – МСБ, (Н)ВІА-МСБ – зокрема), однак, в Україні цей механізм є скоріше несприятливим (особливо – для розвитку МСБ, для (Н)ВІА-МСБ – тим більш) і багато у чому "завдяки" саме скоріше неефективній державі.

• "Кредитно-інвестиційна підтримка у країні розвитку саме МСБ (передусім – (Н)ВІА-МСБ)". У ПРК хоча і існують високо-сприятливі (кращі у світі) для активного бізнес-розвитку загальні умови (бізнес-клімат) держава створює також і спеціальні умови для активізації розвитку саме невеликого бізнесу (МСБ, особливо – (Н)ВІА-МСБ), в Україні – скоріше навпаки, це доводить також і наступний матеріал. В США, зважаючи на велику роль малих бізнес-фірм в розробці та освоєнні важливих науково-технічних новацій, уряд активно фінансово-грантово підтримує розробку нововведень у цих фірмах через – Національний науковий фонд[9с.49], Програму підтримки інноваційних досліджень малого бізнесу (SBIR)[3,с.193]. Здійснюється усе це в США – активно, не зважаючи на непоодинокі випадки не- чи недостатньо-ефективного або збиткового використання держкоштів[3,с.193], бо у США і усе суспільство, і особливо держінститути чітко розуміють, що цілком природні і неминучі втрати при (держ)фінансуванні "восокоінноваційного (фінансово-ризикованого) розвитку" в рази перебиваються численними вигодами від всебічно покращеного – "активнішого і сталішого розвитку" всієї економіки-країни: а) досить відомим є прислів'я із США – "ми вкладаємо кошти в науку (наукові розробки) не тому що багаті, а ми є багатими, бо вкладаємо кошти в науку"; що власне і підтверджується, зокрема, таким – б) ще у 1977р. Сенатською комісією США відзначалося – на найближчий час та на віддалене майбутнє питання науки і технологій (НТП) заслуговують на більшу увагу, ніж будь-який ін. елемент національної політики чи складова національних програм[41]; в) 1\$ вкладений в НДДКР дає віддачу у кілька \$ в середньому, але при достатньо-масштабних, -диверсифікованих і -пільгових вкладаннях, за рахунок саме цього венчурні вкладання вдається робити достньо-ефективними (-прибутковими), перебиваючи (компенсуючи) при цьому природні неминучі/невідворотні венчурні збитки-втрати. Інноваційний розвиток ЄС також, спирається на урядові програми підтримки МСБ, у т.ч. – інноваційного[3,с.80], так у ФРН в рамках державної Програми надання фінансової підтримки промисловості, промисловий та ін. МСБ має можливість отримувати для покращення свого розвитку державне пільгове (суттєво дешевше і довше за вільноринкове) кредитування (за [42]). Міністерством зовнішньої торгівлі і промисловості Японії реалізуються – "Програма оновлення ринку" та "Програма ХХІ століття", якими передбачено розповсюдження передових технологій та освоєння нових сфер підприємництва в периферійних районах країни[43], що в Японії реалізується в основному саме через МСБ. Вказана (фінансово-фондова – субсидійно-грантова, кредитна, лізингова тощо) активна держпідтримка інноваційно-орієнтованого і -активного промислового МСБ здійснюється в усіх ПРК[4,с.175]. Крім цього, в усіх ПРК діяльність малих венчурних фірм активно фінансово підтримується розвинутим ринком венчурних фондів (приватних і державних) та великим бізнесом (зацікавленим у придбанні розробок цих фірм або і самих фірм). Додатково опосередковано каталізується інноваційна-інвестиційна бізнес-активність в ПРК численними різноманітними відповідними податковими пільгами[4,с.175]. В Україні високу несприятливість усіх бізнес-умов розвитку невеликого бізнесу (особливо – (Н)ВІА-МСБ) доводить усе приведене раніше, а також здійснене дослідження широкого кола джерел – все на що має спиратися розвиток (Н)ВІА-МСБ (у т.ч. – по аналогії з ПРК) в Україні відсутнє або діє вкрай неефективно, у т.ч. – відповідна державна (фінансова) підтримка. Так, наприклад, у 2007-

2008рр. загальна урядова держбюджетна фінансова підтримка на здешевлення кредитів суб'єктам малого підприємництва була дуже малою (особливо – порівняно із дійсним масштабом потреб) – лише тільки близько 25 млн. грн. у 2007р. та 32 млн. грн. у 2008р. на всю Україну (за [66], яка (див. вище у цьому (2-му) розділі матеріал, присвячений "корупції" та "умовам ведення бізнесу" в Україні та у світі) важко уражена суб'єктивним (і зазвичай – корупційним) селективно-дискримінаційним підходом-вадою, тому в Україні держфінпідтримка МСБ (у т.ч. – (Н)ВІА-МСБ) є не тільки вкрай недостатньою (мізерною), а і – вкрай неефективною. Майже відсутність та скоріше велику неефективність держфінпідтримки розвитку невеликого бізнесу в Україні підтверджує і таке – за дослідженнями вітчизняних експертів, у 2006р. "головними чинниками гальмування розвитку малого бізнесу (МБ) в Україні" були: 1) відсутність чіткої системи правових актів держполітики в сфері підтримки малого підприємництва; 2) надмірна і зростаюча кількість адмінбар'єрів; 3) відсутність реальних і дієвих механізмів фінансово-кредитної підтримки; 4) надмірний податковий тиск та громіздка система звітності; 5) невпевненість підприємців в стабільності умов ведення бізнесу; 6) надмірне втручання органів держ.влади в діяльність суб'єктів господарювання; 7) нестабільна політична обстановка (за [44]); з сутності цих чинників видно, що практично всі вони можуть бути кінцево згорнуті до одного "основного чинника гальмування розвитку МБ в Україні" – "брак доступних достатньо-лояльних джерел фінансування свого розвитку". Самозрозумілим є, що інвестиційно-орієнтований ризикованіший (Н)ВІА-МСБ (об'єктивно менш стійкий до несприятливих чинників бізнес-розвитку, ніж МСБ ін. більш швидкообігових профілів – послуги, торгівля, посередництво, будівництво тощо) вказані "чинники гальмування розвитку невеликого бізнесу" відчуває найгостріше. Не дістають (не отримують) держфінансування (і навіть – держфінпідтримки) в Україні навіть і вже повністю готові до впровадження винахідницькі ноу-хау-технології (у т.ч. найактуальніші – енергозберігаючі, -ефективні, а також у т.ч. розроблені за держбюджетний кошт, зокрема – розробки НАНУ) і навіть ті, держфінпідтримка яких державою була обіцяна (за [76]), причому, здійснені за держбюджетний же кошт навіть "пріоритетні" розробки НАНУ не отримували держфінансування (держфінпідтримки) і у кризові 1990-і рр., і у відносно благополучні 2000-і рр., натомість, у 1990-х рр. – вони за безцінь (багаторазово дешевше собівартості – в середньому за піврічний дохід середньо-кваліфікованого працюючого у США) продавалися за кордон (за [21,с.95]), у 2000-х рр. ситуація скоріше за все була приблизно такою ж, бо, зокрема, в останні роки через політичну нестабільність в Україні приймати стратегічні рішення міністрам і міністерствам не вигідно – у міністрів немає гарантії, що через короткий час їх посади не займуть політичні опоненти, тому ніяких дій вони і не здійснюють (за [76]). Український бізнес, який звик і надає перевагу "отриманню гіпер- і надприбутків на вкладені кошти вже назавтра" також не прагне займатися фінансуванням зазначених вже повністю готових до впровадження (тобто – вже не венчурних – (не)малоризикових) винахідницьких ноу-хау-технології, навіть дуже актуальних (за [76]). Через все вказане в Україні уся сфера МСБ (особливо – (Н)ВІА-МСБ) роками поспіль застигла у своєму розвитку, навіть дещо деградує за чисельністю підприємств і персоналу і тримаючись скоріше на ентузіастах (за [29]). Тому, з багатьох десятків тис. вже накопичених в Україні винаходів (у т.ч. щорічно – близько 2 тис. найновіших науково-практичних[45]) лише

одиниці реалізуються в Україні, а переважна більшість з найкращих – активно скуповуються за безцінь, вивозяться і реалізуються за кордоном (за [46, 47]). Кращий індикатор великих у ПРК і незадовільних в Україні – уваги і прагнення держави до розвитку власного НТП – "частка (%) держкоштів у загальних витратах економіки на НДДКР": ПРК – від 50 (США) до 27 (Японія)[41] (у ПРК це – сотні \$/особу населення), втім, в Японії держава (в особі Центробанку) забезпечує НГ найдешевшими серед всіх ПРК кредитними ресурсами; Україна – хоча і близько 30 (за [13,с.337]), однак, на 2005-2006рр. це замало – менше 10 (\$/особу населення), для порівняння – у Китаї (поки що не зможнішому за Україну) аналогічні держвидатки – кілька десятків \$/особу населення у 2000-х рр. (за [48]).

Усе приведене вище та нижче достатньо-повно (-вичерпно) характеризує – основні державні пріоритети і засоби розвитку економіки і країни, та порівняльний рівень комплексної якості і ефективності держінститутів і держдіяльності (влади і ДРЕ) в Україні та у ПРК. Підсумуємо їх концентрованіше.

- "Державні основні пріоритети та засоби забезпечення розвитку економіки-країни": а) ПРК – Hi-Tech-сфера і все більш інноваційно-інтенсивний "комплексно-стійкіший" розвиток, основні засоби забезпечення-досягнення цього – високо-розвинуте і гостро-конкурентне бізнес-середовище (у т.ч. – за рахунок МСБ), високо-інноваційно-активний (науково-)виробничий бізнес (у т.ч. – МСБ), високо-кваліфікована та -продуктивна і -оплачувана праця, великий (плато- і кредитоспроможний) "середній клас", конкурентоспроможна достатньо-диверсифікована (-самодостатня) експорто-імпорто-збалансована (не надто деформована) економіка з розвинутим внутрішнім ринком; б) Україна – акцентовано-експорто-спрямована велико-тоннажна і -масштабна низькотехнологічна сировинно- і напівфабрикато-зорієнтована важка індустрія найбільших і великих ФПГ (фактично – державно-монополістичного найбільшого бізнесу-капіталу) та саме їх лобістсько-преференційна державна штучна підтримка-реанімування за рахунок дешевих (у рази – порівняно з ПРК) основних виробничих факторів (праця та сировинні і енергетичні ресурси), а також – експорт дешевої праці (у т.ч. – (високо)кваліфікованої) і взагалі людського капіталу-ресурсів, звідси – сталі – неінноваційний майже повністю екстенсивний і високо-еко-збитковий розвиток, малокваліфікована і -продуктивна (бо – дешева) праця, малий "середній клас" та слабо-розвинутий внутрішній ринок, як наслідок – акцентовано-експорто-орієнтована та надмірно-імпорто-залежна мало-диверсифікована (надто несамодостатня) слабоконкурентоспроможна екстенсивна і високо-еко-збиткова економіка. Те, що на кардинальну відмінність від ПРК, для влади (держінститутів) України невеликий бізнес (МСБ, тим більш – (Н)ВІА-МСБ), а також НТП і загалом інноваційний розвиток – не були і надалі не є одними із дійсних (не демагогічно-декларативних) пріоритетів доводить абсолютно усе приведене вище (особливо виражено – рейтинги легкості ведення невеликого (середнього) бізнесу та економічної свободи, чисельність підприємств МСБ та її довготривалий тренд, опитування підприємців МБ і т.п. – щодо України), – усе це є широковідомим, а також констатується авторитетними джерелами (і експертами) та дослідженнями, зокрема: А) "До середини 1990-х власть игнорировала присутствие в государстве развивающейся прослойки среднего класса, а после – увидела в нем стабильный источник пополнения казны. "Формирование налоговой системы налогообложения

завершилось в 1996г. Тогда же началось "закручивание гаек" и выжимание соков из подрастающего среднего бизнеса. Эта политика продолжается до сих пор, а в последние месяцы – усиливается" (Леонід Рубаненко, голова Союзу податкових консультантів)[58]; **Б)** згідно із соціопитуванням "Індикатор відношення українського бізнесу до української влади" ("Міжнародної маркетингової групи" у Ікв. 2009р.) в українських ділових колах (бізнесмени, (топ-)менеджери, бізнес-фахівці, тощо): а) оцінили турботу української влади про розвиток в країні невеликого (малого і середнього) бізнесу – близько 80% респондентів (40% – негативно та 40% – скоріше негативно) як "незадовільну" і лише тільки 5% респондентів – "задовільно"; б) роботу з розвитку нових технологій було оцінено низько – 40% респондентів вважали, що владоможці зовсім не займаються інноваціями.

• "Рівень комплексної якості і ефективності державних інститутів і їх діяльності (ДРЕ)".
А) Рейтинг Давоського WEF для 125 країн, 2006р.[49]: ПРК – лідери рейтингу, Україна – 104.
Б) Рейтинг "ефективності влади" Лозаннського IMD: ПРК – сталі лідери рейтингу (США – 1); Україна – у аутсайдерах – 52 з 55 країн у 2008р., 56 з 57 країн у 2009р. **В)** Типові рівні національних суверенних (урядових) кредитних рейтингів у інвалюті авторитетних іноземних рейтингових агенств (Fith, S&P, Moodis, тощо): ПРК – "інвестиційний", Україна – "спекулятивний" рівень рейтингу; – фактично інтегрально характеризують у т.ч. – комплексну якість і ефективність економічної діяльності держави/влади (минулу та очікувану) на рівні (якщо у 5-бальній шкалі) – близько "3" для України (найвищий її рейтинг – "BB+") та у межах "5-4" для ПРК. **В)** У 2007р. Світовий банк (World Bank) оприлюднив своє дослідження ("WGI – Governance Matters 2007: Worldwide Government Indicators" або "Всесвітові індикатори державного управління 2007"), у якому банк оцінив за 1996-2006рр. стиль та якість комплексного (політичного, економічного, інституційного) держуправління у 212 країнах на підставі інформації від дослідницьких організацій, держінститутів, ділових кіл. Найкращими виявилися країни "старої Європи", США, тощо, Україну ж було віднесено до 25% найгірших країн (у т.ч. – деякі країни СНД, "країни – гарячі точки", "країни за межею бідності"). Рейтинги комплексної якості держменеджменту України за критеріями – верховенство права, контроль корупції, якість регуляторної політики, ефективність уряду, голос та підзвітність, політична стабільність, було оцінено у близько 30% порівняно з ПРК, причому, в Україні найгіршими були – контроль корупції (у т.ч. – хабарництва, кумівства, реалізації бізнес-інтересів шляхом "захоплення" влади), якість регуляторної політики, результативність держсектору в цілому, швидкість (вкрай повільна) здійснення реформ. Загальновідомо (та підтверджено приведеним вище і нижче та у табл. А.1 і А.2), що в Україні за 2006-2009рр. усе щойнозазначене (тобто – стиль, якість, ефективність, результативність і т.п. держменеджменту) погіршилося ще більше. Справедливість зазначених щойновище порівняльних (рейтинг-)оцінок авторитетних міжнародних/іноземних інституцій щодо співставного рівня комплексної якості і ефективності держінститутів та їх діяльності (ДРЕ) у ПРК та Україні доводить фактично усе вищеприведене у даній праці. Відповідають по суті саме таким оцінкам авторитетних міжнародних/іноземних інституцій комплексної якості і ефективності держінститутів і держменеджменту в Україні також і приведені раніше (вище) та щойно нижче відповідні оцінки ін. авторитетних закордонних інституційних та приватних експертів. **А)** Висновки Аналітичного звіту

(09.2007р., Берлін) ОЕСР (об'єднує ПРК), присвяченого економіці України. Два аспекти з цього Звіту[50]: 1) хоча індустрія України все більше потребує модернізації, створення сучасних виробництв, Україна досі недостатньо задіяла власні ресурси для структурних реформ, а відповідна інвестиційна активність бажає кращого; 2) в цей же час, держава в Україні не завжди сприяє розвитку бізнесу, а також – скоріше перешкоджає структурним змінам, ніж сприяє їм. Підтверджують останнє[50]: один з найгірших у Європі рівень корупції, відсутність системного оподаткування, зарегульованість економіки в Україні. **В)** "В Украине совершенствуются реформы, но не теми темпами, которые могли бы позволить этой стране пройти вперед сравнительно с другими экономиками, с которыми она конкурирует за инвестиции и рынки" (09.2008р., Мартін Райзер, директор Світового банку по Україні, Білорусі та Молдові) (за [77]). **С)** 16.04.2009р. у Києві Програма розвитку ООН (ПРООН) офіційно презентувала в Україні і запропонувала українській владі 170 рекомендацій ("Рекомендації щодо економічних та інституційних реформ – 2009") щодо здійснення негайних реформ та подолання кризи, у яких було відзначено, зокрема таке: а) Україна опинилася серед найураженіших економічним спадом країн Сх.Європи; б) Україна виявилася особливо уразливою перед світовою фінансово-економічною кризою в результаті повільного просування реформ в останні роки; в) ВРУ не вдалося прийняти низку важливих законів, наслідком чого є низькі позиції України у світових рейтингах за показниками боротьби з корупцією, сприятливості середовища для ведення підприємницької діяльності та економічних перетворень, що підриває довіру іноземних інвесторів та українських підприємців, що може бути відновлено шляхом здійснення ефективної політики. **Д)** Джок Мендоза-Вілсон, директор з міжнародних зв'язків і відносин з інвесторами компанії "СКМ" (SCM – материнська компанія, що керує активами найбільшої української холдингової ФПГ) у 2009р. щодо – формування іміджу України у міжнародному співтоваристві і заходів з його покращення ("а") та основних перешкод для такого покращення ("б"): а) кожна країна отримує ту репутацію у світі, яку заслуговує, і основну роль у її створенні, безумовно відіграє влада; б) основні перешкоди для формування позитивного іміджу України – політичний безлад, корупція та непрацююча судова система (за [78]). З приведеного видно наступне: 1) навіть на 2009р. не покращилися оцінки авторитетних закордонних інституцій та окремих експертів щодо значної комплексної неефективності українських держінститутів та держадміністрування економічного (у т.ч. – бізнес-) розвитку, та щодо кардинально-негативного впливу цієї неефективності на продовження фактичної стагнації українського загальноекономічного і бізнес-розвитку та конкурентоспроможності; 2) у "західному" (ПРК) баченні загальносуспільна неефективність (неспроможність) держави (держінститутів, держменеджменту) в Україні щодо якісної і ефективної організації нею належного прогресу у загальноекономічному і бізнес-розвиткові (активізації "комплексно-стійкого розвитку-зростання") вирішально зумовлена корумпованістю держави (держінститутів, держменеджменту) і загально-суспільною (у т.ч. – ділових кіл) недовірою до неї і її діяльності. У 2008-2009рр. також і практично усі українські експерти (політологи, політтехнологи, політики (особливо – менш заангажовані – колишні), тощо) були і є єдині у тому, що головний фактор потужної перманентної широко-комплексної дестабілізації і дезорганізації усіх видів розвитку України, особливо у останні роки, є – її ж

держава (держінститути-держменеджмент), точніше –висококорумповані організовані бізнес(ФПГ)-політичні групи-конгломерати (ОБПГ – ОДМГ), що утворилися в результаті загальносуспільно-неефективної "великої української приватизації держмайна 1990-2000-х рр.", у т.ч. – задля її продовження.

3 ФІНАНСОВИЙ МЕХАНІЗМ КРЕДИТНО-ІНВЕСТИЦІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СТАЛОГО ЕКОЛОГО-ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ

Сумарно усе приведене вище (у розділах 1 та 2 праці) різнобічно і переконливо доводить таке, приведене нище у пп."А)-Е)".

А) З усього приведеного у розділах 1 та 2 праці об'єктивно і сумарно впливає передусім таке: а) "еколого-економічний розвиток" може бути "дійсно сталим (стійким)" тільки у рамках, у системі "комплексно-сталого (у т.ч. – сталого еколого-економічного і суто екологічного) загальноекономічного розвитку-зростання", бо "екологічно-стійкий розвиток" хоча і є усе важливішим відносно-самостійним елементом-напрямом загального розвитку, втім його (– "еко-стійкого розвитку") належно-адекватне комплексне забезпечення досягається-здійснюється усією повною системою "комплексно-сталого загальноекономічного (і загалом – національного) розвитку-зростання"; б) держава (система держменеджменту) – це найбільша комплексно-усеохоплююча основна система управління (керуюча система або суб'єкт управління – якщо за теорією управління) загальноекономічним і загальнонаціональним розвитками у цілому та окремими їх видами-напрямами; відповідно із цим (а також – із п."а)") та з укрупнених (мега-) позицій "комплексно-сталого розвитку-зростання", "ефективна держава (держменеджмент)" – це керуюча макро-система (суб'єкт макро-управління) за якої керована макро-система (об'єкт макро-управління) – загальноекономічний (загальнонаціональний) розвиток, стало стає усе більш "комплексно-стійким загальноекономічним (загальнонаціональним) розвитком-зростанням"; у ПРК загальноекономічний (і загальнонаціональний) розвиток перманентно-стійко набуває ознак "комплексно-сталого", в Україні (особливо – у останнє 20-річчя) – переважно (багато у чому) навпаки, тому відповідно-якісними і -ефективними у цих країнах є їх держава (держменеджмент) як керуюча макро-система (суб'єкт макро-управління).

В) На кардинально-негативну відмінність від ПРК, повністю усі сфери України (у т.ч. – усі найважливіші базові для "бізнес-інноваційно-активного і -базованого комплексно-сталого розвитку-зростання") і країна в цілому вкрай довготривало (усі 1990-2000-і рр.) розвиваються переважно у суттєво-дезорганізованому (у т.ч. – самоплинно-хаотичному) і -пригнічено-деформованому (загальносуспільно-неефективною державою – найпотужнішим і основним фактором усіх видів розвитку) режимі – скоріше (багато у чому) усупереч, ніж завдяки державі і її діяльності (ДРЕ), тому повністю закономірною є майже повна і така ж довготривала (усі 1990-2000-і рр.) відсутність в Україні ознак суттєвого прогресу (і надто багато ознак суттєвого регресу) щодо "комплексно-сталого розвитку-зростання" та його усе гостріший дефіцит, а у стані низки найважливіших для цього "розвитку-зростання" факторів (кількість і широка якість населення – людського потенціалу-капіталу, НТП та його кадрове забезпечення і інфраструктура та виробнича база, тощо) перманентно-стрімко відбуваються вже і все більш незворотні дегенеративно-регресивні (само)руйнівні процеси, – усе це знов таки багато у чому "завдяки" корумпованій комплексно-неефективній державі і її діяльності та на кардинально-негативну відмінність від ПРК і у цьому також.

С) Враховуючи, що основна (найбільша і усе гостріша) мега-проблема України – майже/скоріше відсутність "національного комплексно-сталого розвитку-зростання" має за основне джерело "комплексну неефективність держави та її діяльності" що кардинально дезорганізує та пригнічує і деформує (вб'єк тінізації та швидко(коротко)обіговості, неінвестиційності і неінноваційності, деіндустріалізації і примітивізації, сировинно-орієнтованості, тощо) розвиток і корисну роботу ядра і головного рушія-двигуна "комплексно-сталого розвитку-зростання" – "бізнес-інноваційної сфери", реалізація завдання активізації розгортання "національного комплексно-сталого розвитку-зростання" лежить у площині зворотного – організації "комплексно-ефективної діяльності держави" (комплексно-ефективної роботи основної найбільшої системи управління – керуючої системи) із різнобічного (прямого та непрямого) сприяння активному розвитку "бізнес-інноваційної сфери" і особливо сфокусовано – сприяння належному задіянню та розвитку і суспільно-корисній роботі "(науково-)виробничому інноваційно-активному невеликому бізнесу – (Н)ВІА-МСБ" – найбільшого і багато у чому основному резерву цієї ("бізнес-інноваційної") сфери та "комплексно-сталого розвитку-зростання".

Д) В Україні для основного резерву усебічно-комплексного покращення і стабілізації її розвитку – (Н)ВІА-МСБ, найбільшим (більшим навіть за переважно і скоріше несприятливі "безпосередні держчинники ведення (особливо – невеликого) бізнесу") гальмом-перешкодою його ((Н)ВІА-МСБ) нормально- і належно-активного розвитку та суспільно-корисної його роботи є – дефіцит-брак доступу у (Н)ВІА-МСБ до достатньо- і необхідно-сприятливих за умовами надання-користування сторонішніх фінансових (кредитних та/чи інвестиційних) джерел (у т.ч. наймасовіших – вільноринкових банківсько-кредитних), що також багато у чому є прямим і опосередкованим наслідком "комплексно-неефективної держави та її діяльності" та майже/скоріше відсутності через це "комплексно-сталого національного розвитку-зростання".

Е) Враховуючи сказане у пп."А)-Д)" (та приведене у розділах 1 та 2 праці), зазначена у п."С)" – вже вкрай актуальна в Україні організація "комплексно-ефективної діяльності держави" (комплексно-ефективного держменеджменту) із різнобічного сприяння кардинальній активізації розвитку і суспільно-корисної роботи особливо (науково-)виробничого інноваційно-активного невеликого бізнесу – (Н)ВІА-МСБ (як найбільшого і багато у чому основного резерву "бізнес-інноваційної" сфери та "комплексно-сталого (у т.ч. –екологічно-стійкого) розвитку-зростання") має виразитися передусім у реалізації відповідного достатньо-дієвого і -масштабного державного механізму суттєвого та транспарентного і ефективного фінансового сприяння-підтримки (Н)ВІА-МСБ, під яким (Механізмом) розуміється фінансовий кредитно-інвестиційний механізм, основними укрупненими аспектами якого (як і будь-якого ін. такого механізму) є: 1) призначення (мета та завдання, реципієнти, тощо) Механізму; 2) фінансові джерела забезпечення діяльності Механізму; 3) строк діяльності Механізму (та ін. найважливіші кредитно-інвестиційні характеристики – вартість (% річних) та ін. особливості надання позик); 4) організація та виконавці Механізму; 5) контроль діяльності Механізму. Переважно у контексті (у розрізі) цих основних укрупнених аспектів нижче викладено найсуттєвіші міркування з приводу зазначеного Механізму. З врахуванням сказаного у пп."А)-

Е)", щойно зазначений та детальніше висвітлений нище Механізм фінансової кредитно-інвестиційної підтримки-сприяння розвитку і активізації корисної роботи (Н)ВІА-МСБ (найбільшого і багато у чому основного резерву "комплексно-сталого (у т.ч. – сталого еколого-економічного) розвитку-зростання") є одночасно "Фінансовим механізмом кредитно-інвестиційного забезпечення сталого еколого-економічного розвитку економіки України".

Усе вищеприведене доводить таке: **а)** в сучасних умовах в Україні (довготривалі – важка стагнація "інноваційності загальноекономічного та бізнес-розвитку" та усе міцніший і гостріший дефіцит "комплексної сталості розвитку"), основне завдання загальносуспільно-ефективної держави – використовуючи свої (державні) інститути максимально сприяти "комплексно-сталому розвитку-зростанню", у т.ч. – через спеціально для цього створювані гібриди із вже існуючих держінститутів, зокрема, держбанківський сектор має значною мірою виконувати роль "банку активізації інноваційного сталого розвитку-зростання", що є вигідним безумовно – певні природно-неминучі суто фінансові втрати-збитки багаторазово перекриватимуться численними комплексними вигодами та доходами-надходженнями (у т.ч. – до держфінансів) від усебічно-кращого розвитку-зростання; **б)** в Україні великим (якщо не найбільшим), однак – незадовільно задіяним резервом кардинальної активізації "інноваційного сталого розвитку-зростання" є передусім – "пріоритетний (Н)ВІА-МСБ" – діяльність і продукція та інвестпроекти якого відповідають "Пріоритетним напрямам інноваційної діяльності (НТП) в Україні" (які враховують потреби та спроможні можливості країни-економіки, її науково-виробничого потенціалу саме щодо "високоінноваційного сталого розвитку-зростання" і мають багато-галузеве та загальноекономічне значення); **в)** в Україні один з найголовніших чинників гальмування розвитку МСБ ((Н)ВІА-МСБ – особливо) – це брак у МСБ доступу до достатньо-сприятливих для активно-ефективного розвитку достатньо-дешевих некоротких (інвестиційних) кредитів; **г)** тому, у числі головних пріоритетів державної економічної політики в Україні має стати – активно-прискорений розвиток саме "пріоритетного (Н)ВІА-МСБ", зокрема шляхом розгортання в Україні механізму надання належно-достатнього доступу цьому МСБ до пільгового (лояльнішого за вільноринкове банківське, достатньо дешевого і довгого та малозаставного – для окремих винахідників і МБ) інвестиційного кредитування за держкошт; **д)** розгортання такого Механізму та нарощення ним обсягів наданих (Н)ВІА-МСБ кредитів активізуватиме розвиток (Н)ВІА-МСБ та ін. форм МСБ подвійно – також і за рахунок (само)вимушеного (з міркувань кращого використання і повернення наданих за держкошт кредитів) і активнішого покращення державою якості і ефективності держадміністрування бізнесу (передусім – МСБ, умови ведення якого в Україні – найнесприятливіші, – доведено вище) і всієї економіки. Багатобічно оптимально-ефективним (і тому – перспективним) є такий склад зазначеного "Механізму пільгової кредитної підтримки розвитку (Н)ВІА-МСБ" (далі – "Механізм"): **1)** Державна інноваційна компанія (ДІК, утворена з колишнього Держіннофонду), з основним завданням – науково-технічна і техніко-економічна експертна селекція перспективних (відповідно до державних, регіональних, галузевих інноваційних пріоритетів) інвестиційно-інноваційних проектів (Н)ВІА-МСБ, заявлених на отримання кредитування від Механізму; **2)** кредитний синдикат з двох держбанків – "Укрексімбанк" та "Ощадбанк", з головним завданням – здійснювати повторні (значною мірою

– контрольні) техніко-економічні експертизи та безпосередню організацію і ведення фінансування пільговими кредитами проектів (Н)ВІА-МСБ, затверджених до фінансування спільно з ДК. Важливими перевагами саме такої організації та спеціалізації Механізму (на сфері МСБ) є, зокрема: а) послідовно-дублююча (банком-лідменеджером синдикату) експертиза фінансово-ринкової життєздатності і ефективності заявлених до фінансування проектів (Н)ВІА-МСБ робитиме увесь Механізм стійкішим до "негативного людського фактору" (помилки, некомпетентність, хабарництво та корупція, тощо) і відповідно – ефективнішими сам Механізм та використання держкоштів ним та (Н)ВІА-МСБ; б) лід-менеджер синдикату – "Укрексімбанк" – один з кращих банків країни, має великий досвід кредитування бізнесу; в) синдикувані між двома банками невеликі кредитні ризики від портфелю широко диверсифікованих за багатьма ознаками малих та невеликих в середньому високододаткових інноваційних експертно-відібраних (менш ризикованих) проектів; тощо. В Україні є велика кількість повністю кредитопридатних достатньо малоризикованих (вже готових до серійного впровадження, явно конкурентноздатних – затребуваних внутрішнім і зовнішнім ринком, не маючих аналогів) найновіших найінноваційніших вітчизняних розробок, розробникам яких (окремі винахідники і малі підприємства) бракує тільки одного – не надто великих достатньо-лояльних інвестиційних коштів (кредитів) для налагодження серійного виробництва, все це доводять, зокрема, численні відповідні публікації у – "Власть денег", "Зеркало недели" тощо. Для фінансового наповнення державою діяльності Механізму достатньо-придатними є досить багато фінансових джерел. **А) Внутрішні:** а) значна-суттєва частка від розтермінованих мільярдних щорічних доплат до держбюджету за безцінь чи незаконно приватизовані держпідприємства (за даними ГПУ, їх – тисячі, див. вище у розділі 2) чи/та ін. держмайно; б) центробанківське суто відповідно-цільове (виробничо-інноваційно-спрямоване, тобто – не тільки інфляційно-непровокує, а й інфляційно-таргетує-стирилізує та -імунізує) обмежене безготівкове емісійно-горошове кредитування уряду; тощо. **Б) Зовнішні урядові (суверенні) запозичення** – вільноринкові держоблігаційні та кредити від МФО (ЄБРР, Європейський інвестиційний банк, СБ тощо), здійснюючи які при нормальному стані світових фінансових ринків можна залучати достатньо лояльні (вигідні) інвестиційні кошти (на строк – до 10 і більше років з вартістю – 4-7% річних з можливими пільговими початковими періодами погашення у випадку з МФО) в достатніх об'ємах, причому, найлояльніші (і найвигідніші) позики уряд доволі неутруднено може отримувати від МФО у разі спрямування позикових коштів саме у модернізацію (покращення віддачі/результативності та комплексної ефективності, у т.ч. – природокористування) економіки (економічного розвитку), що власне і буде (передбачається) реалізовуватися з використанням Механізму що розглядається. Держава (уряд, парламент), ефективно комбінуючи вказаними джерелами (навіть – самими тільки "внутрішніми" – з найбільш оптимально-гнучкими і повністю підконтрольними державі вартісно-часовими і об'ємними характеристиками коштів), отримуватиме абсолютно достатні для потреб Механізму обсяги ефективних кредитно-інвестиційних коштів, "пріоритетно-інноваційно"-виробничо-цільовий (оздоровчо-економічний) характер використання яких не тільки не спричинятиме інфляційних ефектів, а навпаки – стирілізуватиме їх.

Для України важлива не тільки і не стільки сама по собі кардинальна активізація внутрішнього виробництва "пріоритетно-інноваційних техніки і технологій" (в даному випадку – відповідним МСБ), скільки – кардинально-активна господарська дифузія, поширення-насичення, ринковий збут цієї продукції в усі сфери НГ, в т.ч. і тому що це – "фактор активного ринкового попиту" – найважливіший чинник-фактор успішного ринкового розвитку і "пріоритетного (Н)ВІА-МСБ", і ін. бізнесів (у т.ч. – МСБ) – споживачів інноваційної продукції першого. Тому, з метою реалізації зазначеного: **а)** частина коштів Механізму має бути спрямована в механізм часткового (і достатньо суттєвого) компенсування кредитно-банківських ставок покупцям продукції "пріоритетного (Н)ВІА-МСБ" (для випуску якої також були використані кредити Механізму) в разі придбання такої продукції за кошт банківських кредитів, це генеруватиме і активніший розширений попит на "пріоритетно-інноваційну продукцію" (Н)ВІА-МСБ, і також залучення у вказане недержані банківські кредити – багаторазово більші за відповідні компенсаторно-кредитні держкошти; **б)** для виробників і споживачів "пріоритетно-інноваційної продукції", що працюють на загальній системі оподаткування, слід ввести посилено-суттєві (у контексті саме вказаної діяльності і продукції) інвестиційні податкові пільги, що буде непрямим, але значним позитивно- і каталізуючо-діючим чинником.

ВИСНОВКИ

Сумарно усе приведене у даній праці дозволяє зробити наступні, приведені нище у пп."1)-6)" підсумково-узагальнюючі висновки.

1) З приведеного у розділах 1 та 2 праці об'єктивно і сумарно впливає передусім таке: а) "еколого-економічний розвиток" може бути "дійсно сталим (стійким)" тільки у рамках, у системі "комплексно-сталого (у т.ч. – сталого еколого-економічного і суто екологічного) загальноекономічного розвитку-зростання", бо "екологічно-стійкий розвиток" хоча і є усе важливішим відносно-самостійним елементом-напрямом загального розвитку, втім його (– "еко-стійкого розвитку") належно-адекватне комплексне забезпечення досягається-здійснюється усією повною системою "комплексно-сталого загальноекономічного (і загалом – національного) розвитку-зростання"; б) держава (система держменеджменту) – це найбільша комплексно-усеохоплююча основна система управління (керуюча система або суб'єкт управління – якщо за теорією управління) загальноекономічним і загальнонаціональним розвитками у цілому та окремими їх видами-напрямами; відповідно із цим (а також – із п."а)") та з укрупнених (мега-) позицій "комплексно-сталого розвитку-зростання", "ефективна держава (держменеджмент)" – це керуюча макро-система (суб'єкт макро-управління) за якої керована макро-система (об'єкт макро-управління) – загальноекономічний (загальнонаціональний) розвиток, стало стає усе більш "комплексно-стійким загальноекономічним (загальнонаціональним) розвитком-зростанням"; у ПРК загальноекономічний (і загальнонаціональний) розвиток перманентно-стійко набуває ознак "комплексно-сталого", в Україні (особливо – у останнє 20-річчя) – переважно (багато у чому) навпаки, тому відповідно-якісними і -ефективними у цих країнах є їх держава (держменеджмент) як керуюча макро-система (суб'єкт макро-управління).

2) На кардинально-негативну відмінність від ПРК, повністю усі сфери України (у т.ч. – усі найважливіші базові для "бізнес-інноваційно-активного і -базованого комплексно-сталого розвитку-зростання") і країна в цілому вкрай довготривало (усі 1990-2000-і рр.) розвиваються переважно у суттєво-дезорганізованому (у т.ч. – самоплинно-хаотичному) і -пригнічено-деформованому (загальносуспільно-неефективною державою – найпотужнішим і основним фактором усіх видів розвитку) режимі – скоріше (багато у чому) усупереч, ніж завдяки державі і її діяльності (ДРЕ), тому повністю закономірною є майже повна і така ж довготривала (усі 1990-2000-і рр.) відсутність в Україні ознак суттєвого прогресу (і надто багато ознак суттєвого регресу) щодо "комплексно-сталого розвитку-зростання" та його усе гостріший дефіцит, а у стані низки найважливіших для цього "розвитку-зростання" факторів (кількість і широка якість населення – людського потенціалу-капіталу, НТП та його кадрове забезпечення і інфраструктура та виробнича база, тощо) перманентно-стрімко відбуваються вже і все більш незворотні дегенеративно-регресивні (само)руйнівні процеси, – усе це знов таки багато у чому "завдяки" корумпованій комплексно-неефективній державі і її діяльності та на кардинально-негативну відмінність від ПРК і у цьому також.

3) Враховуючи, що основна (найбільша і усе гостріша) мега-проблема України – майже/скоріше відсутність "національного комплексно-сталого розвитку-зростання" має за

основне джерело "комплексну неефективність держави та її діяльності" що кардинально дезорганізує та пригнічує і деформує (вбік тінізації та швидко(коротко)обіговості, неінвестиційності і неінноваційності, деіндустріалізації і примітивізації, сировинно-орієнтованості, тощо) розвиток і корисну роботу ядра і головного рушія-двигуна "комплексно-сталого розвитку-зростання" – "бізнес-інноваційної сфери", реалізація завдання активізації розгортання "національного комплексно-сталого розвитку-зростання" лежить у площині зворотного – організації "комплексно-ефективної діяльності держави" (комплексно-ефективної роботи основної найбільшої системи управління – керуючої системи) із різнобічного (прямого та непрямого) сприяння активному розвитку "бізнес-інноваційної сфери" і особливо сфокусовано – сприяння належному задіяню та розвитку і суспільно-корисній роботі "(науково-)виробничому інноваційно-активному невеликому бізнесу – (Н)ВІА-МСБ" – найбільшого і багато у чому основному резерву цієї ("бізнес-інноваційної") сфери та "комплексно-сталого розвитку-зростання".

4) В Україні для основного резерву усебічно-комплексного покращення і стабілізації її розвитку – (Н)ВІА-МСБ, найбільшим (більшим навіть за переважно і скоріше несприятливі "безпосередні держчинники ведення (особливо – невеликого) бізнесу") гальмом-перешкодою його ((Н)ВІА-МСБ) нормально- і належно-активного розвитку та суспільно-корисної його роботи є – дефіцит-брак доступу у (Н)ВІА-МСБ до достатньо- і необхідно-сприятливих за умовами надання-користування сторонішніх фінансових (кредитних та/чи інвестиційних) джерел (у т.ч. наймасовіших – вільноринкових банківсько-кредитних), що також багато у чому є прямим і опосередкованим наслідком "комплексно-неефективної держави та її діяльності" та майже/скоріше відсутності через це "комплексно-сталого національного розвитку-зростання".

5) Зазначена у п."3)" – вже вкрай актуальна в Україні організація "комплексно-ефективної діяльності держави" (комплексно-ефективного держменеджменту) із різнобічного сприяння кардинальній активізації розвитку і суспільно-корисної роботи особливо (науково-)виробничого інноваційно-активного невеликого бізнесу – (Н)ВІА-МСБ (як найбільшого і багато у чому основного резерву "бізнес-інноваційної" сфери та "комплексно-сталого (у т.ч. – екологічно-стійкого) розвитку-зростання") має виразитися передусім у реалізації відповідного достатньо-дієвого і -масштабного державного механізму суттєвого та транспарентного і ефективного фінансового сприяння-підтримки (Н)ВІА-МСБ, під яким (Механізмом) розуміється фінансовий кредитно-інвестиційний механізм, основними укрупненими аспектами якого (як і будь-якого ін. такого механізму) є: 1) призначення (мета та завдання, реципієнти, тощо) Механізму; 2) фінансові джерела забезпечення діяльності Механізму; 3) строк діяльності Механізму (та ін. найважливіші кредитно-інвестиційні характеристики – вартість (% річних) та ін. особливості надання позик); 4) організація та виконавці Механізму; 5) контроль дільності Механізму. Механізм фактично одночасно є "Фінансовим механізмом кредитно-інвестиційного забезпечення сталого еколого-економічного розвитку економіки України".

6) Запропований у праці державний фактично – "Фінансовий механізм кредитно-інвестиційного забезпечення комплексно-сталого (у т.ч. – еколого-економічного) розвитку економіки України" (далі – Механізм) є достатньо- і комплексно-раціональним і ефективним

(економним та результативним) та дієвим за рахунок наступних його відповідних переваг: а) Механізм (сприятливими, сприятливішими за вільно-ринкові, кредитно-інвестиційними засобами) акцентовано-сфокусовано стимулюватиме розвиток і активізуватиме суспільно-корисну роботу ядра і головного рушія-двигуна "комплексно-сталого (у т.ч. – еколого-економічного) розвитку економіки України" – розвиток і роботу її "бізнес-інноваційної сфери", причому, стимулювання точково – через багато у чому найбільший і основний їхній резерв ("пріоритетно-інноваційний (Н)ВІА-МСБ" – його проекти, діяльність, продукцію і її народногосподарську ринкову дифузію); б) Механізм є відносно-економним у створенні – створюватиметься на базі вже існуючих держструктур (два держбанки як банківський консорціум/синдикат та УДІК); в) склад та організація самого Механізму і його функціонування забезпечуватиме (організаційними та економічно-ринковими засобами) кращі (об'єктивніші і транспарентніші, якісніші, раціональніші, результативніші тощо – різнобічно ефективніші) за діючі дотепер механізми – селекцію об'єктів фінансування, увесь процес фінансування та його належний контроль; г) фінансові джерела самого Механізму – достатньо-доступні, добре дивесифіковані і стійкі (надійні), достатньо-інвестиційні (некороткі і недорогі), комбінаторні та гнучкі за кредитно-інвестиційними характеристиками (вартість, строки, схеми залучення, тощо) які переважно є повністю підконтрольними державі; д) розгортання Механізму і нарощення ним обсягів своєї кредитної діяльності (переважно за держкошт) активізуватиме розвиток і корисну роботу найбільшого і основного резерву "комплексно-сталого загальноекономічного розвитку-зростання" та його ядра і головного двигуна ("бізнес-інноваційної сфери") – "пріоритетно-інноваційного (Н)ВІА-МСБ" (та ін. форм МСБ), подвійно – також і за рахунок (само)вимушеного (з міркувань кращого використання і повернення наданих переважно за держкошт кредитів) і активнішого реального покращення державою якості і ефективності держадміністрування бізнесу (передусім – МСБ, умови ведення якого в Україні – найнесприятливіші) і всієї економіки.

ПЕРЕЛІК ПОСИЛАНЬ

1. Перспектива за Партією Зелених України // Інформаційний бюлетень "Партія Зелених України". –2007. –№5-6. –С.4.
2. Броннікова С. "Свинячі технології" в керуванні людьми // 100%. –2007. –№11. –С.18.
3. Коновалов В.М. Инновационная сага. –М.: Издательский дом "Вильямс", 2005. –224с.
4. Мочерний С.В. Основи економічних знань. –К.: Феміна, 1996. –352с.
5. Бокий І. Від чужого бариша вам не перепаде ні гроша // Товариш. –2006. –№17. –С.3.
6. Ковалевская Н. Украина может быть независимой от энергоносителей других стран // Власть денег. –2007. –№41. –С.50.
7. Боронос В.М., Іваненко А.П. Впровадження механізму пільгової фінансово-кредитної підтримки інноваційно-орієнтованого малого та середнього бізнесу як джерела сталого розвитку України – пріоритет для органів держуправління та місцевого самоврядування // Матеріали II Международной научно-практической конференции "Инновационная модель развития промышленного региона". –Донецк: ДДУУ, 2007. –С.209-213.
8. Боронос В.М., Іваненко А.П. НТП та постіндустріалізація як основні засоби екологізації економіки та розбудови сталого розвитку-зростання: аналіз світового та вітчизняного досвіду // Механізм регулювання економіки. –2007. –№1. –С.76-90.
9. Научно-технический прогресс и капиталистическое воспроизводство / Отв. ред. С.М.Никитин. –М.: Мысль, 1987. –207с.
10. Современные Соединенные Штаты Америки: Энциклопедический справочник / Под ред. Арбатова Г.А., Брутенца К.Н. –М.: Политиздат, 1988. –542с.
11. Козик В.В., Панкова Л.А., Даниленко Н.Б. Міжнародні економічні відносини. –К.: Знання-Прес, 2003. –406с.
12. Мазур О. "Український прорив" від БЮТ – не вірю // Товариш. –2007. –№100. –С.4.
13. Статистичний щорічник України за 2001 рік / За ред. О.Г.Осауленка. –К.: Техніка, 2002. – 644с.
14. Куценко В. Экономика знаний нуждается в умелых руках // Зеркало недели. –2006. –№34. – С.14.
15. Святненко А. Шаг навстречу будущему // Зеркало недели. –2007. –№23. –С.11.
16. Приход – Расход // Власть денег. –2007. –№35. –С.9.
17. Дацюк Л. Де взяти трудовий ресурс? // Урядовий кур'єр. –2007. –№190. –С.9.
18. Сметанин А. Зарплата, умножающая бедность // Киевские ведомости. –2007. –№32. –С.4.
19. Восточноевропейский ренессанс // Инвестгазета. –2007. –№4. –С.29.
20. (де)Индустриализация // Инвестгазета. –2007. –№4. –С.26-28.
21. Іваненко А.П. Трансфер технологій як засіб сприяння сталому соціально-економічному і еколого-економічному зростанню України, фінансово-організаційний механізм його забезпечення // Механізм регулювання економіки. –2003. –№4. –С.83-101.
22. Євтух О. Розвиток банківської системи в умовах нової економіки // Вісник НБУ. –2003. – №7. –С.64-67.

23. Боронос В.М., Іваненко А.П. Народного господарський фінансово-інноваційний "конвеєр" стало розвинути та екологізації: підсумки аналізу світового та вітчизняного досвіду // Механізм регулювання економіки. –2007. –№2. –С.11-26.
24. Саакова І. 2 тисячі долларів на українця // Дело. –2007. –№126. –С.4-5.
25. Мелешко К. Цена бедности // Аргументы и факты в Украине. –2006. –№44. –С.8.
26. Яценко Н. Отчего жемчуг мелкий? // Зеркало недели. –2007. –№37. –С.7.
27. Демографическая бомба // Зеркало недели. –2007. –№29. –С.20.
28. Ільків В. Багаті повинні платити більше // Персонал-Плюс. –2007. –№35. –С.8.
29. Вилюра К. 98 трлн.долларів – на весь мир // Дело. –2007. –№171. –С.3.
30. Косян Г. Глас страждущих в пустыне // Вечерние вести. –2007. –№178. –С.8.
31. Пальчун А. Украина в индексе // Еженедельник "2000". –2006. –№3. –С.В2-В3.
32. Саакова І. Малый бизнес в Украине мельчает // Дело. –2007. –№146. –С.4-5.
33. Костусев А. Конкуренция в Украине: миф или реальность? // Зеркало недели. –2006. –№26. –С.8.
34. Энкель И. Лицо Украины // 100%. –2006. –№6. –С.5.
35. Новости: Нет у нас свободы экономики // Наше время. –2005. –№1. –С.7.
36. Мир коротко. Украина: Экономически "несвободная" страна // Голос Украины. –2007. –№7. –С.5.
37. Бирмингем П. У бізнесу забирають 60% прибутку // Дело. –2006. –№160. –С.6.
38. Брикимова М. Люди устали от схем // День. –2005. –№178. –С.2.
39. Мошенец Е. Банки остануться без премий // Инвестгазета. –2007. –№1-2. –С.48-51.
40. Власюк І. Свои помидоры – ближе // Зеркало недели. –2006. –№4. –С.9.
41. Нейкова Л.І. Значення інноваційної стратегії держави для піднесення національної економіки та скорочення дефіциту державного бюджету // Фінанси України. –1996. –№3-4. –С.79-87.
42. Літкевич В. Державне кредитування: досвід Баварії і перспективи розвитку економіки України // Банківська справа. –1995. –№2. –С.54-57.
43. Александрова В.П., Щедрина Т.І. Використання трансферу науково-технічних досягнень для економічного зростання країни // Стратегія економічного розвитку України: Наук. збірник. –Вип. 2-3. –К.: КНЕУ, 2000. –С.71-77.
44. Статистика: Каждое третье предприятие работает убыточно // Зеркало недели. –2006. –№31. –С.10.
45. Сметанин А. Даже интеллект ушел в тень // Киевские ведомости. –2006. –№258. –С.11.
46. Ковалевская Н. Ненужная гениальность // Власть денег. –2006. –№42. –С.54-56.
47. Ковалевская Н. Н.Паладий: "Между изобретателем и бизнесменом стоит стена, разрушить которую должно государство" // Власть денег. –2006. –№42. –С.57-58.
48. Инвестиции в науку: Китай наступает на пятки США // Киевские ведомости. –2006. –№271. –С.6.
49. Бондаренко Д. Украина опять удвоит ВВП // Экономические известия. –2006. –№199. –С.4.
50. Оценка украинской экономики // Еженедельник "2000". –2007. –№37. –С.Е3.
51. Смирнов В. 2009-й: затягнемо, браття, паски. Туго-туго // Товариш. –2009. –№3. –С.4.

52. Рынок труда: вакансии для малооплачиваемых // Киевские ведомости. –2008. –№234. – С.1.8.
53. Боронос В.М., Иваненко А.П. Порівняльні підсумки розвитку України та найрозвинутіших країн крізь призму "сталого розвитку" та "екологізації економіки" // Механізм регулювання економіки. –2007. –№3. –С.36-50.
54. Архангельский Ю. Рождаемость растёт, смертность зашкаливает // Еженедельник "2000". – .2009. –№14. –С.С2.
55. Буганова Е. Украина – страна тяжелого бизнеса // Дело. –2008. –№63. –С.13.
56. Пархомчук Д. Медвежьи услуги // Инвестгазета. –2008. –№24. –С.30-33.
57. Україна посіла 145 місце у рейтингу сприятливого середовища для розвитку власної справи // <http://5.ua/newsline/180/0/5563>.
58. Ормоцадзе М. Награбили // Власть денег. –2008. –№5. –С.26-30.
59. Transparency International: состояние коррупции в мире // Вечерние вести. –2008. –№18. – С.9.
60. Блиц-новости: Украина почти догнала Россию по уровню коррупции // Правда Украины. – 2008. –№139. –С.2.
61. Ниливайченко В. Главное – устранить причины самого явления // Вечерние вести. –2009. – №24. –С.19.
62. Петруня А. Сергей Кивалов: "Нужно ускорить судебную реформу" // Правда Украины. – 2008. –№213. –С.5.
63. Озабоченность: в ООН обеспокоены "безудержной" коррупцией... // Правда Украины. – 2009. –№12. –С.2.
64. Красиков И. Съезжающие "крыши" // Власть денег. –2008. –№214. –С.12-16.
65. Снежко Е. Гроза преступников // Инвестгазета. –2009. –№19. –С.3.
66. Осипчук М. Широкий жест для своих // Деловая столица. –2009. –№16. –С.19.
67. Каплика А. Мир, труд, миграция // Власть денег. –2009. –№7. –С.26-32.
68. Марковский Д. Мэрская семья положила глаз на "откаты" // Деловая столица. –.2009. –№55. –С.27.
69. Асауляк М. Неприкосновенность нужна всем // Дело. –2008. –№17. –С.18.
70. Рожен А. Искусство управлять наукой // Зеркало недели. –2007. –№145. –С.18.
71. Михайленко М. Когда никто не хочет быть президентом // Еженедельник "2000". –2009. – №12. –С.Ф4-Ф5.
72. Опитування: криза недовіри // Товариш. –2009. –№3. –С.12.
73. Рыбачук Ю. "Социальный текст" и его авторы // Комментарии. –2008. –№132. –С.2.
74. Опитування: криза недовіри // Товариш. –2009. –№3. –С.12.
75. Цитата номера // Товариш. –2008. –№56. –С.1.
76. Ковалевская Н. Небрежная бережливость // Власть денег. –.2009. –№19. –С.38-42.
77. Буганова Е. Украина – страна тяжелого бизнеса // Дело. –2008. –№63. –С.13.
78. Ормоцадзе М. Взгляд снаружи // Власть денег. –.2008. –№22. –С.22-30.
79. Каныгина Л. Не к столу будет сказано // Власть денег. –2008. –№32. –С.13-14.

ДОДАТОК А

Соціологічні оцінки населенням України (респондентами соціопитувань) стану різних сфер буття країни

Таблиця А.1 – Оцінки населенням (респондентами) зміни становища в Україні за 2006-2008рр. у деяких найважливіших/ключових для загальнонаціонального "активно-ефективного комплексно-стійкого розвитку-зростання" сферах (за [79])

№п/п	Показник	Баланс оцінок у 12.2006р.	Баланс оцінок у 12.2007р.	Баланс оцінок у 12.2008р.
1	Додержання законності державними службовцями	-20,5%	-31,2%	-68,9%
2	Прозорість, відкритість діяльності влади	-25,0%	-29,2%	-72,1%
3	Відношення влади до громадян	-26,5%	-30,6%	-73,8%
4	Забезпечення прав та свобод громадян	-14,7%	-21,1%	-65,1%
5	Спроможність громадян впливати на дії влади	-21,6%	-26,5%	-68,8%
6	Рівень демократії	+3,6%	-10,2%	-49,1%
7	Оплата праці	-27,2%	-26,7%	-73,1%
8	Пенсійне забезпечення	-27,1%	-17,5%	-52,5%
9	Рівень добробуту сім'ї респондента	-21,0%	-28,6%	-75,0%
10	Впевненість громадян у завтрашньому дні	-52,8%	-56,7%	-88,5%
11	Економічне становище в країні	-26,0%	-19,4%	-90,5%
12	Ситуація в країні в цілому	-32,6%	-39,6%	-87,2%
13	Ситуація зі злочинністю	-22,8%	-31,2%	-68,5%
14	Відношення громадян до влади	-40,4%	-38,8%	-80,5%
15	Міжнародний імідж України	-9,1%	-22,6%	-70,5%